

MAGYAR HÍR

* 4 lei

Taxa postală aprobărilor Dir.

conform 1012/1934.

Nagys. Ramaszetter Róbert urnak
HUNGARIA Disztér 1-2. BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
VI. évfolyam, 7 (1449) szám * Vasárnap, 1937 január 10

Főmunkatárs:
dr Gyárlás Elemér

A török-francia összeütközés ügyében sürgősen rendkívüli gyűlésre hívták össze a Népszövetség tanácsát

A törökök a fegyveres megoldást egyelőre elhalasztották. Államtanács a török fővárosban

Az Alexandrette város és környéke, továbbá Antiochia ügyében, mint tegnap már jelentettük, a török álláspont az, hogy ezek a töröklakta területek csak ideiglenesen és a török önkormányzati jogok fönntartásával mentek át Franciaország gyarmati közigazgatása alá. Franciaország az egész Siria és Libia területére a Népszövetségtől kapott ilyen gyarmatiügyi megbízatást, de egyúttal az 1921. és 1926. évek folyamán Törökországot is biztosította a töröklakta siriai és libiai területek önkormányzatáról.

Mult év szeptemberében Franciaország bejelentette a Népszövetségnek, hogy siriai és libiai megbízatásáról lemond, s egyúttal bejelenti, hogy ezek a gyarmati területek három év alatt önálló államokká alakuljanak át. Ez új államok azonban szoros szövetségben maradnának Franciaországgal. Erre lépett

föl Törökország nyíltan az Alexandrette szandzsák és Antiochia iránti igényével, hogy azok kapcsolódjanak ki a tervezett új államok területéből. Franciaország e kikapcsolást nem akarja s innen támadt az összeütközés.

Az ügy már megfordult a Népszövetség decemberi ülésén. Akkor az volt a határozat, hogy a felek egyezkedjenek. A felek azonban egyezni nem tudnak, s így az ügy ismét viszkerezni a Népszövetséghez. Közben azonban a törökök mind idegesebbek s már félni lehetett, hogy fegyverhez is nyúlnak. Ugy látszik, egyelőre annyit a Népszövetség hirtelen összehívásával el lehetett érni, hogy ez a fegyverhez nyulás függőben maradjon. Azonban az is bizonyos, hogy a törökök az új siriai és libiai államokkal szemben a maguk önállósági igényeiről le nem mondanak.

Uj távirataink a következők:

Törökország nem enged

Ankarából jelentik: Török politikai körökben megrendíthetetlennek látszik az a feltevés, hogy Törökországnak mindenáron ragaszkodni kell az alexandrettei szandzsák ügyében felállított követeléseikhez. Az Ulu című török kormánylap az alexandrettei szandzsák kérdésével foglalkozva, azt írja, hogy

a török népnek joga van ahhoz, hogy önmagát kormányozza,

éppen ezért elutasít minden olyan törekvést, amely ebből az ügyből nemzetközi kérdést kíván teremteni. Törökország szerint ezek a törekvések nemcsak az általános ökének, hanem a francia-török barátságának is nagyban ártanak.

Párizsból jelentik: A török-francia viszályban némi enyhülés tapasztalható. A francia külügyi hivatalban tegnap a francia külügyi államtitkár, Vienot hosszabb tárgyalást

Nem kell török puccstól tartani

Párizsból jelentik: A francia-török viszályban a jelek szerint enyhült a feszültség.

A külügyminisztériumhoz közelálló körökben pénteken kijelentették, hogy Vienot külügyi államtitkár és Suad, párizsi török követ tanácskozása során tisztázták a helyzetet és nem kell most már attól tartani, hogy Törökország részéről pucset kíséreljenek meg és fegyveres erőszakkal próbálják birtokba venni az Alexandrette szandzsák vitás területét.

A török nagykövet kormányának nevében hozzájárult ahhoz, hogy a kérdést diplomáciai úton tisztázzák. Vienot megígérte, hogy a francia kormány a maga részéről a legnagyobb őszinteséggel és jóindulattal tanulmányozza a török részről fölvetett problémát és igyekszik

folytatni a párizsi török követtel. A tanácskozások során Suad pasa, török követ kormányának nevében a következő feltételeket terjesztette elő:

— Alakítsanak szövetségi köztársaságot, amelynek egyenjogú tagjai lennének Siria, Libanon állam, valamint a török lakosságú szandzsák. Franciaország kössön barátsági szerződést ezzel a szövetségi köztársasággal és ennek következtében ne építsen erődítményeket se Síróban, sem a szandzsák területén.

ÖSSZEHÍVJÁK A NÉPSZÖVETSEGET

Genfből jelentik: A török-francia konfliktus ügyében a népszövetségi tanácsulást január 18-ára hívták össze.

Genfben a mértékadó körök legfeljebb addig mennek el optimizmusokban, hogy eddig az időpontig Törökország nem fog elhamarkodott lépéseket tenni.

UJ ALKOTMÁNYTERV

AZ ALEXANDRETTEI SZANDZSÁK RÉSZÉRE

Ankarából jelentik: A Kemal Attatürk elnökletével lefolytatott államtanács vizsgálat alá vette az Alexandrette ügyében Párizsban lefolyt tanácskozást. A török külügyminiszter a szandzsák új alkotmánya tárgyában új javaslatot dolgozott ki, amelyet a párizsi török nagykövet pénteken este át is nyújtott a francia kormányának.

Az 1. sz. világháború

(S. I.) — Éppen egy esztendővel az Olympia előtt, 1935 őszén Berlinben a császári palota melletti térségen szokatlan látvány hívta fel figyelmünket. Tíz óriási, zárt, szürke teherautó vonult fel egymásután. Pár perc alatt szabályszerű négyeszet alkottak, amilyenek hajdan a germánok szekérváriai lehettek. A tiz autóból boszorkányos gyorsasággal egyetlen körbefutó széles folyosó lett. A közepén üresen maradt szabad térség fölé hatalmas ponyva került. Egy-kettőre készen volt az olympiai vándorkiállítás, mely azután az egész éven keresztül az olympiai játékok megnyitására járta Németország városait s toborozta a nemzetközi versenyek németországi látogatóit. A termekké átalakult hatalmas gépkocsikban a legváltozatosabb propagandaanyag: pompás fényképek, ötletes mozgó rajzok, beszédes számoszlopok és sok minden egyéb. A ponyva alatt pedig a közepén: bensőséges finomvonalú kis színházterem mozgófényképek vetítésére és előadások tartására.

Annyira elevenen él az emlékezetünkben a technikának és a szellemnek ez a szövetkezése egyetlen kitzűzött cél érdekében, hogy tökéletesen el tudjuk képzelni azt a vándorkiállítást, mely a Neue Zürcher Zeitung egyik közelebbi beszámolója szerint mostanában járja Németország városait s hasonlóképpen egyetlen célt követ: a német utcák népének figyelmét arra a pusztító veszedelemre hívja fel, mely az európai civilizációt kelet felől, a bolsevista rombolás és felfordítás képeiben fenyegeti. A svájci lap leírása arra enged következtetést, hogy az elmúlt esztendőben bevált módszer nyert újra alkalmazást. A különbség csak az, hogy az óriási ház-autók színe ezúttal a sportszerű szürke helyett lángolóan vörös, a ponyva csúcán pedig az ötkarikás olympiai lobogó helyén ördögnyelv formájú zászló ránkötözik a szélben s rajta a felírás: az 1. számú világháború...

A különbség egyfelől Németország, Olaszország s táboruk, másfelől pedig Anglia, Franciaország és a többi európai állam között az, hogy a fasiszta államokban nyíltan nevében nevezik a gyermeket, ellenséget látnak az ellenségben s felveszik ellene a harcot, azokban az országokban viszont, melyek demokráciáknak nevezik magukat, ezt a harcot titokban, burkolt formákban viszik és a szabadság nevében barátokká kendőzik a szabadság legádázabb ellenségeit.

„Miért van szükség erre a propagandára Németországban, — tette fel a kérdést a minap egy újságíró az Antikomintern nevezetű szervezet berlini vezetőjének, — amikor a legutóbbi népszavazás bizonyossága szerint a német kommunista párt tökéletesen megsemmisült?

Valóban — hangzott a válasz — ma Németországban egyetlen háromtagú kommunista sejtet sem lehet megalapítani, mert a kiszemelt másik két személy közül az egyik egészen bizonyosan megbízhatatlannak bizonyulna a kommunista aknamunkának szempontjából. A propagandára azonban mégis szükség van, mert ez az egyetlen mód arra, hogy a nép legszélesebb rétegei is elevenen és közvetlenül lássák azt a műveletlenséget és barbár pusztítást, mellyel Európát a moszkovita lélek legújabb formája, a zsidóság hitetlen részével szövetkezett orosz bolsevizmus fenyegeti...

Ez az autótáborba szerelt vándorkiállítás valóban alkalmas arra, hogy az állandó ébren-tartásnak és folytonos figyelemkeltésnek munkáját elvégezze. Nincsen egyetlen szempont sem, melyet a nagy cél érdekében elmulasztana.

A kiállítás első termében békés falusi tanya képe fogadja a látogatót. A falusi élet színei és örömei sugároznak erről a képről, ahogyan azokat Vergilius óta a világ valamennyi lírai költője megénekelte. A szörnyű marxista tévelygés azonban a földművelés ősi rendjét gyári üzemmé akarja átalakítani, Istennek s az ő csodálatos lírájának helyébe az embert állítja az ő gépeivel. A falusi tanya képe művészi technikával összefolyik a környező steppe hangulatával, ahonnan sebes vágatással torzonborz lovascsapat közeledik: szemünk előtt folyik az egyéni falusi gazdaságok szétrombolása, kisajátítása és a szabad kisgazdák társadalmának átalakítása a kommunista állam kommercialis cselédjeinek kényre-kedvre kiszolgáltatott nyomorúságos társadalmává.

Külön termek mutatják meg a *bezboynik*-ok, az orosz istentelenek működésének eredményét: a meggyalázott Krisztus-szobrokat, a szörnyűséges csúfsággal illetett Szűz Mária-képeket és más egyebeket.

Egészen érdekes és új a vándorkiállításnak az a része, ahol egymás mellett fekszenek az orosz és a német ipar termékei. Látunk itt egy pár egészen szellősen megvarrott vékony félcipőt 135 rubelért, egy ritka szövésű flanelinget 34 rubelért: valósággal símogatja a szemek ezek mellett a kitűnően, szolidan megvarrott német félcipő 12.50 márkáért s a melegtapintású, bolyhos, gyapjas német ing 4.40 márka árban. Egészen ríktó a különbség az egymás mellé helyezett két férfiöltöny között: 300 rubelbe kerül az orosz, melynek gyatrásága a háborús pórtanyagok korának legsilányabb termékét is felülmúlja, ezzel szemben 58 márka a német öltönynek az ára, melyet boldogan felvonnánk valamennyien, ha ezen az áron ilyen kitűnő minőségű öltönyhöz juthatnánk.

Németországban a felvilágosítás és meggyőzés erejével lankadatlanul folyik a küzdelem a bolsevista izgatás ellen, melynek nagy és veszedelmes ereje abban van, hogy lelkiismeretlenül ígér, az emberi szenvedélyekről leveri az erkölcs láncát s az embert a maga ügyeinek legfőbb hírájává teszi. Németországban megállás nélkül folyik ez a küzdelem, pedig magában a német társadalomban a bajt már legyőzték, a veszedelem immáron csak kívülről fenyeget.

Itt, minálunk, a mi szegény, kicsiny itteni társadalmunkban belülről rág a bolsevista kór-ság, mégsem küzdünk céltudatosan ellene.

Beteg a könyv

Írta: Kallay Miklós

Copyright by Publicitas Press Service and Magyar Lapok

Georges Duhamel, ez a finom és mély francia szellem folyóiratában a *Mercure de France*-ban hátor harcot kezdett most a süllyedő kultúra érdekében. Cikksorozatában legtöbbször azokra a veszedelmekre mutatott rá, amelyek a könyvet környékezik. Sőt ki merte mondani, azt a vakmerőnek tetsző jóslatot, hogy a könyv meg van támadva uralmában és nem telik bele egy jó félszázad s a könyv agóniába kezd, amit úgy kell érteni, hogy megszűnik érdekelni a tömeget, elveszti ezt a jelentőségét és kizárólag egészen szűk körű szellemi élet tápláléka lesz.

Sohasem látszott olyan vakmerőnek ez a jóslat, mint éppen ma, amikor valósággal könyvtultermelés van, amikor a vad iramban megjelenő könyvujdonságok egész hulláma önti el a világot és az emberek annyit olvasnak, mint soha eddig a kultúrtörténelem folyamán. Azt mondani, hogy félszázad múlva nem kap a nyomtatott betűn, csak néhány világtól elvonatkozott, elsavanyodott életű könyvmoly, nevezük bár enyhé udvariassággal szellemi életnek, éppen olyan képtelenségnek látszik, mintha valaki azt mondaná, hogy harminc év

Az ígérgetések és reménykeltések izgatása ott talál tápláló talajra, ahol nagy és reménytelen az elégedetlenség. A mi magyar népiünk, a mi egész itteni magyar szegénységünket sokféle oldalról szorongatja az elégedetlenség: épenugy forrása ennek a növekvő nyomorúság, széles néprétegek és egész osztályok alásüllyedése, mind a nemzetiségi kérdés egyre húzódo és vajdó megoldása. Az elégedetlenség és nyugtalanság lelkiállapotában pedig senki sem olyan alkalmas romantikus, világmegváltó elméletek befogadására, tétlen hitek ringatásának kedvelésére, mint éppen a magyar lélek. A nemzetiségi küzdelemnek az eredményes gazdasági és társadalmi szervezkedésnek, a szövetkezeti építésnek nincsen nagyobb ellensége, mint az efféle világméletek *hajszolása* és világraszóló csodálatos nagy átalakulások *tétlen várása*.

Az a falusi ember, az a városi munkás, vagy tanult férfiú, kit átítatott a bolsevista tan, csak gúnyolódva néz az egyházra s annak szolgálóira: lehet-e azonban nemzetiségi helyzetben nemzeti művelődést ápolni, erkölcsi kötelességteljesítést fejleszteni, testvéri szeretetet és áldozatkészséget nevelni az isteni tanítás szelíd fegyelmé nélkül? A bolsevista tanítványok kara halálos ellenséget lát mindenki, aki nem vallja magának ugyanezt az elméletet, kész kiírtani a testvérét, saját kultúrájának teremtő szellemeit és tanítómestereit, csupán azért, mert másképpen gondolkoznak: lehet-e ezzel a gondolatvilággal a nemzeti összetartás művét munkálkodni, ami nélkül kisebbbbségi eredmény el nem képzelhető? A bolsevista ügynök forradalmat és felfordul-

ást akar, a törvénytelen és könyörtelen eszközök azonnali uralmát: a nemzetiségi ellenállás eredményeket csak a mélységes békétől s a törvények minél teljesebb uralmától várhat!

Ha hatalmas, állig felfegyverzett államok nyíltan, vagy burkoltan, de egyforma szívósággal küzdenek a bolsevista bomlasztás törekvései ellen, mennyivel több okunk van erre minékünk: azok az erkölcsi vallásos és szellemi erők, melyekre a bolsevizmus mindenképp előtt tör, a mi egyetlen erőnk, melyeken egész életünk mulik!

Itt az ideje, hogy egyházaink és összes nemzeti szerveink nyíltan felvegyék a harcot a bolsevista bomlasztással, mely irodalomba, nemzeti jelszavakba burkoltan ezer láthatatlan ponton végzi munkáját. A nemzeti sajtónak mulhatatlan és el nem odázható kötelessége, hogy nyíltan sikraszálljon. Abba kell hagyni a kerteletést és az „irodalmi“ csevegést. Semmiféle *Schöngest* külsőség nem takarhatja el a bolsevista lelkületet.

A tulok békésen halad a mészáros mellett a vágóhid felé: mi nem lehetünk ilyen kötözni való barmok, hogy irodalmi közösség, vagy egyéb kollegialitás nevében barátságot tartassunk azokkal, kik gyilkosaink szeretnének lenni és nem is csinálnak titkot abból, hogy készségesen lennének is!

Előbb vagy utóbb, de biztosan elérkezik a nyílt színvallás ideje. Addig is azonban *cin-kos* és *büntárs* az, aki hallgat, kertelet, másról beszél és a bolsevista ígérgetés hazugságaival nem száll szembe, nem forgatja ellenük a felvilágosítás és meggyőzés tiszta fegyverét.

Huszonégymilliárdra emelkedik az országos költségvetés végösszege

Az egyes szakminiszteriumok még további emelést kívánnak

Bucuresti. Saját tud. Az új költségvetés összeállításával kapcsolatos surlódások tovább tartanak a kormányban. Csak a pénzügy- és az ipar- és kereskedelmi miniszterek nem kérik a kiadási összegek emelését, viszont volt olyan miniszterium is, amely nem kevesebb, mint 800 millió emelést követelt. A pénzügyminiszter azt válaszolta a benyújtott tervezetre, hogy

addig nem is foglalkozik velük, míg nincsenek a megkívánt formában elkészítve.

Másként nem tudja a kormány megvalósítani hadfelszerelési munkatervét. Az általános költ-

ségvetés ennek ellenére is,

több, mint egymillió lej emelkedést fog felmutatni és végösszegeben 24 milliárd lesz.

Anghelescu hadügyminiszter csak tegnapra készült el a miniszteriuma költségvetésének tervezetével. Ennek kiadási előirányzatai több tételnél jelentős emelkedést mutatnak, mit a rendes költségvetés kereteibe illesztenek be.

Kávéházakban, vendéglőkben kérje mindenütt a „MAGYAR LAPOK“-at.

mulva a kutyát se fogják már érdekelni a futballmeccsek. Pedig végeredményben ez is bekövetkezhet.

Ha azonban a könyv mai helyzetét alaposabban megvizsgáljuk, könnyen juthatunk arra a meggyőződésre, hogy Duhamel jóslata nem is túlságosan alaptalan, sőt bizonyos szempontból egészen logikus következtetésnek látszik. Az igaz, hogy az emberek ma nagyon sokat olvasnak. De úgy olvasnak, hogy való teljes szakításra vezethet.

Legelőször a hely, ahol az emberek olvasnak, legkevésbé alkalmas az olvasásra. Vannak, villamoson, kávéházban, városzobákban nem lehet jól és igazán olvasni. Ez az olvasás ideges hajszá. Folytonos megszakításokkal, a történet vagy a gondolatösszefűzés fonáljának újra meg újra való elvesztésével jár. Ez az ideges olvasás szoktatta rá arra, hogy a könyvken valósággal átszáguldjanak, négy-öt lapot is fordítva egyszerre. Az igazi olvasáshoz csend, nyugalom, elvonultság, lelki elmélyülés kell. A mai ember nem tud elvonulni, de az élet sem engedi meg azt neki.

A mai élet a szó szoros értelmében összeküzdött a jó olvasás ellen. Rettenetes lármáságával és vadul lüktető iramával száműz minden eszét és eleve kiküszöböl minden nyugalmat. De egyszerűen nem is enged időt legtöbb embernek a nyugodalmas elmélyülő

olvasásra. A sokszorosan megnehezült életküzdelem megapasztotta a pihenőórákat. A könyv mindinkább fényűzés lesz. Nem a megvásárlása, hanem az elolvasása. Az időmilliomos éppen olyan kevés, mint a pénzmilliók ura. Viszont az igazi időmilliomosnak legtöbbször annyi pénzüke sincs, hogy egy-egy felpengős regényre teljék nekik.

Aztán veszedelmes versenytársai is támadtak a könyvnek. Ezek a versenytársak az olvasás-pótlékok: az újság, a film és a rádió. Az újság már félig-meddig győzedelmeskedett. Ma a könyvinfláció tipikus korában is sokkal több ember olvas már újságot, mint könyvet. Az újság bőséges címeivel, az eseményekkel egyszerre tált illusztrációival s a lapidáris rövidsége fogott szöveggel tökéletesen az ideges, gyorsolvasó szájaize szerint készül. Töményítve s ugyanarra a szükre fogott helyre zsufolva adja napról-napra mindazt, amivel rendszeren egy kis könyvtárra való könyv változatossága szolgál.

A mai ember természetesen nem téri a magányt, ezért ösztönösen idegenkedik a magánosságot kívánó olvasástól és annak eszköztől, a könyvtől. De ott a film. Társas összejövetelkeretében, fényesen kivilágított termekben szabadit meg a magánosságtól, hogy aztán képekben pergesse le előttünk mindazt, amivel eddig a könyv betűje szolgált; a regény érzelmes vagy izgalmas történetét, a dráma fé-

Az angol kormány döntő lépésre készül a spanyol kérdésben

Nemzetközi kormányzat alá veszik Spanyolországot? Szüntelenül tartanak Madrid ellen a rohamozások

Londonból jelentik: A spanyol semlegesség ügyében adott német és olasz válasz fogadtatása röviden a következőkben fejezhető ki.

Az angol és francia kormány alkalmasnak tartja a választjegyzéket a további tárgyalásokra. Angol kormánykörökben még áttanulmányozzák a választjegyzéket, de annyit máris megállapítanak, hogy a válasz alapján további alkotó lépéseket lehet tenni a spanyol kérdés elrendezésére.

Lehetségesnek tartják, hogy London és Párizs a közeljövőben újabb jegyzékekkel fordul a német, olasz, orosz és portugál kormányhoz. A jelek szerint az angol kormány döntő lépésre készül a spanyol kérdés megoldása érdekében. Az angol kormány

olyan hathatós semlegességi rendszer kiépítésének tervével foglalkozik, ami teljes mértékben megvalósítandó a benemavakozást.

Egyes lapok szerint az a gondolat is föl-

Corbin londoni francia nagykövete már bejelentette Edennek a francia kormány ama szándékát, hogy törvényjavaslatot nyújt be, mely lehetetlenné teszi francia önkénteseknek Spanyolországba való átkelését.

A BELGA ÖNKÉNTESER HAZASZÜKNEK.

Bruxellesből jelentik: A spanyol vörösek soraiban harcoló belga önkéntesek közül huszonnyolcan haza akartak térni. Amikor a vörös hadvezetőség ezt megakadályozta, szökést kíséreltek meg. Az önkénteseket elfogták és haditörvényszék elé állították. A belga követ-ség erőlyes közbelépésére azonban szabadonbocsátották őket és hazaindulhattak Belgiumba.

ROOSEVELT ELNÖK ALÁIRTA A HADISZÁLLÍTÁSOK TILALMAZÁSÁRÓL SZÓLÓ ÚJ TÖRVÉNYT

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök aláírta a fegyverkivitelitilalom kiterjesztéséről szóló legújabb törvényszöveget, melyet pár

Mindennemű Rheumás

fájdalmaknál, köszvény, idegzsába és hasonló megbetegedéseknél a Togal-tabletták biztosan és gyorsan hatnak. Ha orvosok ezrei ajánlják e szert, Ön is bizalommal használhatja. Meglepően kedvező eredmények olyan esetekben is, mikor semmi más szer nem használható. Egy kísérlet meg fogja győzni! Kapható gyógyszerárakban és drogériákban 42, 14 és 3 tablettás csomagolásban.

vetődött, hogy Spanyolországban átmeneti időre esetleg nemzetközi kormányzatot kellene bevezetni. Ilyen annakidején a Saar-vidék érvényben volt.

Az angol kormány nagy külpolitikai elhatározásait a jövő szeptemberére várják. Erre a napra hívták össze az első teljes minisztertanácsot a karácsonyi és újévi ünnepek után.

Baldwin pénteken már bizalmas miniszterközi értekezletet tartott, amelyen kizárólag a spanyol kérdéssel foglalkoztak.

FRANCIAORSZÁGBAN TÖRVÉNYT HOZNAK AZ ÖNKÉNTESER ELTILTÁSÁRA.

Párizsból jelentik: A francia sajtót teljesen a német és olasz választjegyzék kérdése foglalkoztatja.

Az Echo de Paris a multhoz képest bizonyos feladást lát abban, hogy a német jegyzék nem hangoztatja ezúttal azt, hogy Németország semlegesítésére sem fog megtérni Spanyolországban kommunista uralmat.

Pénteken este az a hír terjedt el, hogy

lelmes feszültségét, az utazások izgalmas kalandjait, sőt ma már a tudományos fölfedezéseket is, mennyivel kényelmesebb, ha valamivel primitívebb is, ülni a puha szőllyében és a szemén és a fülön keresztül kapni azokat a benyomásokat, amelyek eddig az olvasás sokszor fárasztó munkájával egyenesen az érzelmenek szölkáltak.

A rádió meg egyenesen kispolgári lehetőséggé tette, ami eddig csak egészen kivételes anyagi helyzetű embereknek volt megengedve. Ma a legtöbb ember olcsó és gazdag repertoáru felolvasót, világviszonylatban is kitűnő házi zenekart és fejedelmi színesztráppokat tarthat magának, az igaz, hogy nem egészen azt olvastatja fel vagy játszatja el magának, amit éppen akar, de a választék mindenestre igen nagy. Eleinte ugyan bizonyos nehézséget okozott, hogy képzeletben mint kísértő látványt is magunk elé varázsoljuk, amit a hangszórón át csak hallottunk. De ma már a megszokás révén nagy gyakorlatra és könnyedségre tettünk ebben szert. Azután meg a televízió is a kapuk előtt áll már, akárcsak Hannibál.

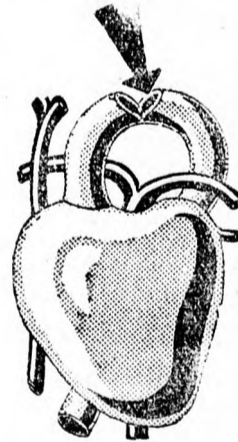
Legyőzi-e ez a sok ellenség a könyvet? Nem lehetetlen s akkor Duhamel jóslata bevált. Akkor meghal a könyv és meghal a betű. Valamikor azt mondták: a betű öl, ma imemégis a legjobb szellemek felve gondolnak a betű halálára

nappal ezelőtt szavazott meg a törvényhozás két háza. Az elnök aláírásával megtörtént a szentesítés, mellyel az új törvény azonnal hatályba is lépett.

CSEH ÖNKÉNTESER TOBORZÁSA ÉS HAMIS UTLEVÉLLEL VALÓ ATSZÁLLÍTÁSA SVAJCON KERESZTÜL.

Zürichből jelentik: A zürichi rendőrség vörös toborzó irodának jött nyomára. Az iroda a fiatalembereket hamis utlevéllel látta el és négyes, ötös csoportokban indította útnak őket Franciaországon át Barcelonába.

A bázeli rendőrség feltartóztatott egy 50

ITT

rakódnak le azok a sók, amelyek az arteriákat megvastagítják.

Az emberi szervezetben előforduló mérgeket a test nem tudja természetes úton eltávolítani és különösen a negyvenedik életév betöltése után, ezek a mérgek a vívőerők falain rakódnak le és ez uton előidézük a legelterjedtebb betegséget, az érlemezsedést.

A vívőerők megdagadnak, elvesztik ruganyosságukat és lehetetlenné válik bennük a rendszer vérkeringés.

A megbetegedett ember szédülésben, fülzúgásban szenved, rövid járkálás után lélegzésében zavarok állanak be, bőre fényes lesz és zsíros, emlékezőtehetsége és munkaképessége pedig jelentős mértékben lecsökken.

Az egyedüli orvosság, amellyel ezt a betegséget le lehet győzni, a dr. Mladejowsky professzor Sklerosyrupja. A Sklerosyrup feladata a vívőerőkben lerakódott sók feloldása és a betegség legyőzése annak kezdeti stádiumában.

Rögtön az első üveg elfogyasztása után érezhető már a javulás és 5 üveg elfogyasztása után a betegnek egészen új kinézése van, mintha újatremetődött volna.

A cukorbeteg (diabetikusok) „D” Sklerosyrupot használhatnak, amely cukor nélkül készül.

Kapható: gyógyszerárakban és drogériákban

Amit az erka kimutat...

A newyorki tarsadalomtudomány-kutató intézet megállapítása szerint a 70 éves atlagember életéből 23 évet alvással, szórakozással, üdüléssel, ugyanannyit munkával és gondokkal, 6 évet evéssel és 2 évet mosakodással tölt el; hol van még az az idő, amit bajok, bánatok, betegségek ragadnak el tőlünk? Bizony kevés marad és ezt a keveset sem töltjük el óvatosan, pedig milyen drága kincs az egészség! Szervezetünket megőrizhetnénk, ha arra nagyobb gondot fordítanánk! Nem nyelnénk le darabosan és rohamosan a gyomrunkba vitt ételeket. Ügyelnünk arra, hogy kellő időben — ha már gyomrunkat és beleinket megtámadta a betegség — szakemberek által olyan gyógyszerhez folyamodnánk, mint a világhírű Gastro D., amely gyomor-, bél-, epe-, vese- és májbajok eseteiben rendkívül hatással bír.

„Gastro D” kapható a gyógyszerárakban és drogériákban, valamint megrendelhető a Császár gyógyszerárban, București, Calea Victoriei 124.

főből álló csoportot, mely utban volt Franciaország felé, hogy Spanyolországba menjen és beálljon a vörös hadsereg szolgálaltába. A csoport csehekéből és osztrákokból állott, akiket Csehszlovákiában toboroztak össze.

MADRID KORMÁNYZÓJA A LAKOSSÁGOT TÁVOZÁSRA SZÓLITOTTA

Madridból jelentik: Az United Press szerint a spanyol főváros politikai kormányzója pénteken rendeletet adott ki, mely kötelezi a polgári lakosságot arra, hogy Madridot ürítse ki. Madridtól nyugatra fokozódó erővel folynak a harcok, még epdig olyan hevesen, amilyenre még nem volt példa. A csütörtöki és péntek délelőtti erős ágyuzás után a nemzetiek hatszor egymásután indultak rohamra az Escorial és Posuelo szakaszon.

Madridi hivatalos vöröskormányparti körökben nem tiltkoznak, hogy a helyzet súlyos, bár ugyanakkor hangoztatják, hogy nem kétségbeeszt.

A jelenlegi harcok rendkívül elkeseredettek, mert a nemzetiek mindenáron át akarják törni a vörösek védelmi vonalát. Madridban elismerik, hogy ha két hónap előtt került volna sor ilyen erőteljes támadásokra, akkor Madridot nem lehetett volna tartani.

Az északi bekerítő kísérlet is folytatódik.

Ennek akkor lesz teljes gyakorlati eredménye, ha Franko tábornoknak sikerül a nyugati erődítményt is elfoglalni.

Az Escorial környékén a vörös csapatok rendkívül súlyos veszteségeket szenvedtek. Kénytelenek voltak első vonalaikat kiüríteni és a tartalékvonalakba visszavonulni.

A VALENCIAI KORMÁNY HAJLANDÓ VISSZAADNI A „PALOS” RAKOMÁNYÁT.

Londonból jelentik: A valenciai spanyol kormány követe bejelentette a külügyminisztériumban, hogy kormány kész a „Palos” gőzös rakományának ügyét a semlegességi bizottság ítéletének alávetni. Ha a semlegességi bizottság döntése szerint nincs szó hadianyagról, akkor a valenciai spanyol kormány visszaadja a rakományt a németeknek.

NEMET SORKATONASÁG A SPANYOL MAROKKÓBAN?

Párizsból jelentik: Pénteken este francia hivatalos körök bejelentették, hogy a francia kormány emlékeztette a burgosi nemzeti tanácsot az 1912 évi francia-spanyol szerződés rendelkezéseire. Elterjedt hírek szerint ugyanis a marokkói öv területén tényleges katonasággal rendbehozták a laktanyákat, hogy ott német sorkatonaságot helyezzenek el. Az említett szerződés mindkét hatalomnak megtiltja, hogy engedélyt adjon idegen csapatoknak a marokkói öv területére való belépésre.

A VÖRÖS URALOM ALATTI SPANYOL TERÜLETEN KITÖRT A FÖLDMŰVESEK FÖLKELESE

Salamancából jelentik: Az Alicante vidékén kitört földműves fölkelés a Valenciáig terjedő Levanté partvidékre is átharapózott. A vörösek kénytelenek voltak rendőrműveket osztagaikat kiküldeni a tartományba. A vörös őrségek megérkezését mindenütt lövöldözés követte. A halottak és sebesültek száma ismeretlen.

HÁROM REVOLVERLÖVÉS ÉRTE A BELGA KÖVETSÉGI TITKÁRT

Bruxellesből jelentik: Borchgrave báró holttestét a hatóságok a belga ügyvivő jelenlétében kihantolták és megállapították, hogy a meggyilkolt Borchgrave három revolverlövés érte.

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik.
Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel.
(Központi fűtés, hideg- meleg folyóvíz, telefon, stb.)
Polgári szálló — polgári árak!

Élő és halott ujságok tizezrei között

Budapest, január hó.
Gyerekes ötlet s talán nem is illik egy cikket ezzel a megfigyeléssel kezdeni: milyen nagyszerűen lehetne bujóskaálni a kacskaringós hajólépcsők, üvegtetők, az állványok között sötét és keskenyen húzódó folyosók, körben futó erkélyek titokzatos és festői útvesztőiben...

A Nemzeti Múzeum könyvtárának hírlap-osztályán vagyunk. A vasteremben. Ez egy kétemeletnyi magas, igen tágas terem, melyet vastag üvegtetők osztanak emeletekre és tetés és szerint fágítható vaspolek bontanak tovább részre. Az ablakokon besugárzó havas Múzeumkert s a polcokon vörös és barna színekben fénylő bőrkötések festőivé, meleggé, hangulatossá teszik a esőndes könyvtárt, ahol a régi ujságok sajtós, gyöngye porszaga terjeng.

Mi hozott ide? Talán látni akartam a helyet, ahol megbecsülik, megőrzik, osztályozzák és tanulmányozzák a tisztavirág életű ujságokat. Talán az őseinkre voltam kíváncsi, örök mozdulatlanra kényszerült, fürge, halott ujságírókra. Talán történelmi multat akartam látni az ujságírás mögött, mely a nemes, magyultu Irodalom mellett még mindig csak jövővénynek számít.

Szóval itt állunk az első emelet áttetsző padlóján s Trócsányi Zoltán tanácsos, az iró-ember komoly áhitatával mutatja meg az első magyar nyelvű lapot, a százötvenhat évvel ezelőtt megindult „Magyar Hirmondó“-t. A kisalakú, hetente kétszer megjelent ujság lapjain gondosság, báj és izlés ömlik el. Nem a régi dolognak kijáró ellágyulás láttatja így velünk. A „Hirmondó“ feje valóban kedves és művészi. Barokk. Irószállapon kalamáris, ludtoll, földgömb, postakürt, papirtekercs, pecsétes levél s egy barokk nyugtalansággal lebegő angyal összhangja jelzi az olvasónak, hogy a lap a forgalom és a világhírszolgálat akkor legmodernebbnek számító eszközeivel készült... A fejlécek, kezdőbetűk is könnyedén díszesek. A kor lelkületének megfelelően gyakori a vad-rózsás s a repkény.

— A Magyar Hirmondó előtt is, — mondja Trócsányi Zoltán, — voltak már ujságjaink, mint a latin Mercurius Hungaricus és több német hírlap, de magyarul a pozsonyi Magyar Hirmondó szólalt meg először. Ezután több magyar lap indul meg Bécsben s néhány évig élnek. Ha valamelyik napjainkig életben maradt volna, bármilyen régi is, a könyvtár másik részébe osztottuk volna be. A hírlap-osztály ugyanis két részre oszlik: az élő és a holt ujságok osztályára, aszerint, megszünt-e már a lap, vagy sem.

— S a halottak itt is többen vannak?

— Az arány körülbelül egyenlő. Ez persze elég sok rövid élettartamu ujságot jelent. Oka, hogy az ujságtermelésben a kínálat sohasem igazodik a kereslethez, hanem mindig felülmulja azt.

Az ujságok élettana

— A halál oka az ujságoknál?

— Majdnem mindig anyagi nehézségek. Más okok, mint betiltás, vagy a szerep, a hivatás megszűnésével járó emulálás, igen ritkán fordulnak elő.

— Születésük oka?

— Főleg a lelkesedés, nekibuzdulás...

— S ha már ennyire emberi sors az ujságoké, — nézem elgondolkozva a holt ujságok pontosan osztályozott temetőjét. — szoktak az ujságok feltámadni is?

— Előfordul. Főleg vidéki lapok indulnak

meg újra, évtizedes hallgatás után is, ugyanazzal a névvel.

Lapozgatunk a százszentendős ujságokban s keressük a riportok, interjúk őseit. Nemigen találjuk. Buzdító, tanulságos cikkek, költemények, rövid hírek töltik meg a lapokat. Némelyik hír ugyan valamivel hosszabb lére van eresztve s tallán ezekből bontakozott ki később a színes helyszíni tudósítás. A hirdetés ellenben, már a legrégebb lapokban is, mint például a Hadi és más nevezetes Történetekben, igen öleletes köntösbe burkolózott. Hosszú, érdekes, irodalmias cikkek vége egy-egy kárpitos, varga nevébe és pontos címébe torkollik...

Az ardeali hírlapírás is már 1790-ben megindult. Fábrián Dániel és Cserai Elek Clujon szerkesztették az „Erdélyi Magyar Hirmondó“-t. — de a lap csak két évig élt.

Írók és olvasók

— Milyen volt a régi ujságok anyagi helyzete? — térek a hírlaptörténelem hétköznapi hátterére.

— Az ujságírásból akkor sem lehetett megélni. Pántzél Dániel például, aki neves és nagyrabecsült szerkesztő volt a tizennyolcadik század végén, siralmas szegénységben halt meg. — kortársa, Görög Demeter viszont udvari tanácsosként élte le nyugodt, jómódú öregségét, fizetésén kívül még teljes ellátást is kapott az udvartól. De Görög Demeter jólétét nem a „Hadi és más nevezetes Történetek“ szerkesztésével szerezte, hanem főhercegi nevelőkódésével érdemelte ki. Szóval a helyzet akkor is az volt, ami ma: aki mindenképpen írni és szerkeszteni akar, jól teszi, ha megélhetését valami polgári pályán is biztosítja.

— Hány előfizetőre számíthatott egy régi lap?

— A „Magyar Hirmondó“-nak közel négyszáz előfizetője volt. Akkori viszonyok között ez nem is kevés.

— Ujságíróknak akadtak-e régen?

— A tizenkilencedik század közepén már cikkeznek az asszonyok, főleg aról, alkalmas-e a nő szellemi munkára. Később színházi bírálóira is merészkedtek s egyik gyakornokunk éppen tegnap bukkant egy póruljárt ujságíró-

XI. PIUS PAPA koronázása ezidél évfordulója alkalmából ez a gyönyörű könyv jelent meg

Kállay Miklós:

A pápa és a Vatikán

A pompás könyv egy szakavatott író tolla mellett 100 évnyörű képből mutatja be Szent Péter mai utódát a legizgalmasabb koncepciójú pápák egyikét. Megmutatja őt a vatikáni szertartások káprázatos pompájában, a zarándokok százezreinek hódolatától övezve. Megmutatja államférfiul hőcsességekben és legmeghíttebb és lektisztább nemes emberi milváltában. Ime néhány fejezete a könyvnek: Diadaloszlop és a pápa'szék.

A lombard városoktól a Vatikán trónjáig.

Ratti bíbornok megválasztása.

A Conclave és XI. Pius választása.

Howz tölti a Pápa egy napját, stb. stb.

A könyv ára 264 lel és portó.

Megrendelhető lapunk könyvtárábanál.

nő sajtópörére, akit a Honművészen megjelent lesujtó bírálata miatt a lekritizál! énekesnő hívei töredelmes bocsánatkérésre kényszerítettek.

— Mióta gyűjtik a magyar sajtóterméket?

— Köteles példányt csak 1867. óta küldenek be a nyomdák. Az azelőtti ujságokhoz részben hagyatékok, részben vásárlás útján jut a könyvtár.

Sok-sok érdekes apróság rejtőzik a körülöttünk nyugvó rengeteg ujság-tömbben. Vékonyka helyi lapok multszázadbeli számaiban meg lehet találni a mai vezető férfiak, történelmi egyéniségek első írásait s biztatót és fel-emelő, hogy a fiatalos forradkozásokat aránylag milyen sokan váltották be.

„Scripta volant...“

Izgalmasan érdekes lelkiismeretvizsgálatot végezhetne a kutató, aki végigkísérné egy-egy ujság összes évfolyamain, mit ígértünk magunknak, mit tervezgettünk s a sok szólamból mi vált valóra... S társadalombuvárt illette meg a feladat, lemérni különböző korok ujságíróinak minőségét. Mikor milyen pozban tetszelegttünk, tulajdonképpen ez alakulna ki a képből. Mig a könyvekből írójuk egyéniségét, az ujságokból a kor átlag-életfelfogását ismer-nők meg, hiszen az ujságciikk egy kicsit a beszélgetés könnyedségével és sulytalanságával készül. „Verba volant, scripta manent.“ Itt, eközött a sokezer ujság között, a régi mondánk megáfolyva, az elröppő irással találkoznánk s ezért érezzük a mulandóságnak a pillanatnak készült ujságok megőrzését a legszínesebb tudományos feladatnak.

Sz. Weress Jolán

A boldog családi élet titka

Ha igaz az a régi bölcs mondás, hogy a szerelem útja a gyomron keresztül vezet, — úgy milliószor bebizonyított tény az is, hogy a nyugodt és boldog családi élet titka a jól képzett, ügyes és mindenhez alaposan értő háziaasszony kezében van. Manapság semmiféle pályára sem lehet lépni a megfelelő szakképzettség nélkül. Meg egy szerény kis gépirónói állás elnyeréséhez is alapos hozzáértés és tudás kell. Eppen, csak az emberi élet legfontosabb lépésére, — a házasságra készülnek teljes tájékoztatással és a háztartásvezetés legalaposabb ismeretével a fiatal leányok. Előszélt mondás, hogy majd elvezeti a háztartást, úgy, ahogyan az édesanyjától látta. Ez a mondás ma már nem állja meg a helyét. Az édesanyjánk, akik a régebbi idők szokásai és ismeretei szerint kormányozták háztartásaikat, bizonyosan tökéletesen megfelelnek a hozzájuk fűzött várakozásnak. A ma fiatal asszonyától azonban sokkal többet követel az élet. A kezdő emberek jövedelme is kevesebb és a fiatal asszonynak kétszeresen fontos feladata az, hogy adósságszerzés helyett nemcsak elég legyen a férje fizetése, hanem a bizonytalan jövőre meg is tudjon takarítani belőle valamit. Ezt azonban a megfelelő alapos ismeretek nélkül képtelen megtenni. Az is régi mondás, hogy: „Saját kárán tanul az ember!“ Csakhogy ez a saját kár nemcsak pénzbe, hanem az egész család lelki nyugalmába és békességébe is kerül, ezért okosabb dolog megelőzni!

A Katolikus Misszió Szervezet négyhónapos háztartási tanfolyamot rendez Turdán január hó 10-től kezdődően. A jelentkezőket főzésre, háztartás vezetésre, ruhagondozásra, takarításra, kézimunkára, konyha- és virágkertetészetre oktatják. Ezzel a tanfolyammal párhuzamosan tíz hetes szövegtanfolyamot, majd annak befejezésétől tizhetes felső-ruhavarró tanfolyamot is rendeznek. A gyakorlati oktatások mellett elméleti oktatásokban is részesítik a tanfolyamok résztvevőit. Tanulnak számtant, egészségtant, nyelvtant, tornát és éneket. A tanfolyamot a turdai sósfürdővel szemben levő gyönyörű épületben tartják, amely rendkívül egészséges vidéken fekszik. Előtte rét, mögötte fenyőerdő. Amint kimulog az idő, a turdai sósóban naponta tartanak uszoleckéket is. Érdeklődők forduljanak részletes felvilágosításért a turdai Katolikus Misszió Szervezet titkárához Albert Arturno-hoz (címe elég annyi, hogy: Turda). A nostoni tanfolyamot megelőzően, októberben féléves tanfolyamot és csecsemőgondozó-kurzust tartottak, amelynek igen szép eredményei vannak. Attól eltekintve, hogy igen sok család élvezi az itt el-sajátított ügyességek és tudás áldásait, a tanfolyamon résztvevők közül többen önálló kereset-hez is jutottak szaktudásuk következtében. Örömmel hívjuk fel olvasóink figyelmét a turdai háztartási tanfolyamra és biztosra vesszük, hogy sok magyar család fogja élvezni annak áldásos hatását.

XI. Pius pápa egészségi állapota állandóan javul

Ujabb tervek szerint február 7-én a manillai eucharisztikus világkongresszushoz rádióbeszédet fog intézni

Vatikánvárosból jelentik: XI. Pius pápa állapotában további javulás mutatkozik. Pénteken délelőtt orvosi engedélyével már néhány pillanatra felkelt és sétálgatott szobájában. Asztmája szünőfélben van. Jelenleg legjobban foglalkoztatja a manillai eucharisztikus kongresszus. Bizik abban, hogy a kongresszus nagy mértékben hozzájárul majd a világ megbékéléséhez. Eddigi tervek szerint a Szentatya február 7-én rádióbeszédet mond és annak során apostoli áldását adja a kongresszusra.

Olasz-belga diplomáciai surlódás állott elő Degrelle rexista vezér turini rádióbeszéde miatt

Bruzellesből jelentik: A belga kormány diplomáciai lépést tett az olasz kormánytól Degrelle rexista vezér legutóbbi turini rádióbeszéde miatt. Spaak belga külügyminiszter magához kérte a brüsszeli olasz követet s felhívta a figyelmét arra, hogy Degrelle politikai előadásában élesen bírálta a belga kormány tevékenységét. Ezt belga politikus tette ugyan, de Olaszország állami rádiója útján. Ennek olasz részről való megengedése ellenkezik azzal az elvvel, hogy az államok nem avatkoznak bele a velük barátságban élő államok belügyeibe.

Kalodont 3 kiváló tulajdonsága

biztosítja a helyes fogápolást:

1. a speciális fog-és száj-száppan enyhe habja alaposan megtisztítja a fogakat, ott is ahová a fogkefe nem juthat el;
2. a különlegesen finom tisztító anyag kifényesíti a fogzománcot, anélkül hogy azt megtámadná;
3. a Dr. Bräunlich által összeállított Sulforizin-Oleat fokozatosan távolítja el a fogkövet és megakadályozza az újraképződést.

KALODONT

FOGKÖ ELLEN

Hathatalmi értekezlet a spanyol ügyben

A francia és angol sajtót bejárta a hír, hogy nagyobb számú német sereg szállott partra a spanyol Marokkóban

Londonból jelentik: Az angol kormány új terve a spanyol kérdés megoldásának gyorsítására egy nagyköveti konferencia egybehívásából áll. Az értekezlet elnöke Eden angol külügyminiszter lenne és azon a hat érdekelt állam: Franciaország, Anglia, Németország, Olaszország, Portugália és Szovjet-Oroszország képviseltetné magát.

A terv szerint a nagyköveti tanács által kidolgozott indítványokat a semlegességi bizottság elé terjesztik, végleges döntés céljából.

A hathatalmi értekezlet egybehívásának terve összefüggésben áll a spanyol Marokkóra vonatkozó nemzetközi egyezmények állítólagos megsértésével. Ez ugyanis a jelen pillanatban nagy mértékben nyugtalanítja az angol közvéleményt.

A VALENCIAI KORMÁNY A NEMZETIEK ELLEN KÖVETELI AZ ELLENŐRZÉST

Valenciából jelentik: Del-Vago spanyol külügyminiszter átnyújtotta a valenciai angol ügyvivőnek az angol kormány legutolsó elterjesztésére vonatkozó választát. A jegyzék kifejti, hogy a valenciai kormány a nemzetközi együttműködés érdekében december 16-án már elvben elfogadta a benemavatók bizottság ellenőrzési tervét. Ezt akkor abban a hitben tette, hogy az eddig megtörtént visszaélések megismétlődését ezután megakadályozzák. Azonban azóta is a benemavatók bizottságban helyet foglaló hatalmak közül egyesek állandóan megsértik a benemavatók egyezményt. A valenciai kormány sürgeti a komoly és tényleges ellenőrzést — a nemzeti csapatoknak érkező külföldi segítségek megakadályozására.

BLUM FRANCIA MINISZTERELNÖK LAPJA A SPANYOLORSZÁGBAN TARTÓZKODÓ KÜLFÖLDI ALAKULATOK HAZAKÜLDÉSÉT SÜRGETI

Párizsból jelentik: Blum miniszterelnök lapja, a „Populaire” hangoztatja, hogy a benemavató

közös ügye az angol és francia kormány kezében van. A jelszó ez legyen: „Spanyolország a spanyoloké!” Egyetlen idegen katonának sem szabad partraszállni többé Spanyolországban vagy Marokkóban. Az ottartózkodó külföldi alakulatokat fel kell szüntetni, hogy hagyják el a félszigetet. Határozottan kell cselekedni.

A NÉMETEK MAROKKÓI PARTRASZÁLLÁSA MIATT NAGY A FELINDULÁS PÁRIZSBAN

Párizsból jelentik: A francia-török háborús veszedelem elvonulása után a sajtót azok a hírek idegesítik, amelyek szerint Németország Marokkóban katonai csapatokat szállított partra. Párizsban óán kszrű a hangulat. A lapok tudni vélik, hogy az eddigiekén kívül még további né-

met csapatzállító hajók vannak utban a marokkói kikötő felé.

A francia kormány ez ügyben már pénteken érintkezésbe lépett az angol kormánnyal és közölte vele a spanyol Marokkóból kapott jelentéseket. Hír szerint azt is közölte a francia kormány, hogy jegyzéket intézett a burgos kormányhoz és felhívta a Franco-kormány figyelmét az 1912-ik évi francia-spanyol szerződésre, mely megtiltja a külföldi csapatok partraszállását Marokkóban.

Angol kormánykörökben igazoknak fogadják el a marokkói híreket. Ugy tudják, hogy valóban tekintélyes számú német csapatot hajóztak ki Marokkóban, azt azonban nem tudják, hogy reguláris csapatokról van-e szó, vagy önkéntesekről.

A MAROKKÓI HAJÓRAJ A FRANCIA PARTOKRA MEGY GYAKORLATOZNI

Ezzel az ügygel hozzák összefüggésbe a francia kormánynak azt a bejelentését, hogy Gasnier-Duparc francia haditengerészeti miniszter tuniszi tanulmányútját félbeszakítva, sürgősen Algírba utazott. Daladier is Marokkóba készült, sőt a francia külföldi tengeri flottát is a marokkói partra viszik gyakorlatozás céljából. Mindez azért történik, mert attól félnek, hogy Németország spanyol-Marokkóban gyökeret akar verni.

Egyszerre 85 repülőgép bombázta Madridot

Riadalom a lakosság között a főváros kiürítése miatt. — Öngyilkos lett egy vörös tábornok

Madridból jelentik: A nemzeti csapatok pénteken este minden eddigit felülmúló légitámadást indítottak Madrid ellen. Az első támadás délután 5 óra tájban kezdődött s később újabb repülőrajok jelentek meg, úgy-hogy összesen 85 repülőgép bombázta a fővárost. A ledobott bombák közül három a brit nagykövetséget érte. A bombák tüzet is okoztak, de a nagykövetség személyzetének sikerült a tüzet idejében eloltania. Két angol megsebesült.

A vörös védelmi tanácsnak a főváros kiürítésére vonatkozó rendelkezése a lakosság körében nagy riadalmat keltett. Madrid lakosságát Valenciában, Carthagénában, Barcelonában és Muriciában helyezik el.

Sevillából jelentik: Llano tábornok rádióbeszédében közölte, hogy hír szerint Mangada vörös tábornok a milícia kebelében kitörni készülő lázadástól való félelmében öngyilkosságot követett el.

PÁRISI KIÁLLÍTÁSOK

Irtó: CASTANO-KÖSZEGHY MARIANNE

Párizs, január hó.

I.

Amerika hová megy? Művészeid most haladnak előre azon az úton, amelyre Európa tradíciói vezették őket és ahol most már önállóan, megizmosodott egyéniségük fiatalos erejére támaszkodva, megállanak egy visszapillantásra. A párizsi Galerie Bonaparte rendezte meg legújabb retrospektív kiállításukat.

A Tizek — The Ten — kiállítása százszázalékosan amerikai ízű bemutatkozás. Feltétlenül érdemes megnézni. A francia École des Beaux Arts tőzomszédságában, a mélabús Rue Bonaparten látható a tíz amerikai festőművész érdekes termése.

Mi lesz vajon az amerikai művészet sorsa? Összeolvad-e vajon e nagyon realiztikus lelkekben a feketék mágiikus titokzatossága, a kevert nációk tehetsége és szertelensége és a puritánok időnkint érezhető formalizmusa, — mindazon elemek, melyek a mai amerikai művésznemzedék lelki struktúráját alkotják? Jellegzetesen válaszol milderre ez a tíz idegen: legnagyobbbrészt hazátlan európaiak, sokat vándorolt emigránsok.

Fel kell közöttük jegyezni Louis Harris szimbolista festményeit, Joseph Solmannak a mi tragikusvégű Váradí Albertunk utolsó problémáira emlékeztető témáit, melyek lendületesen fejezik ki az embernek a géphez való viszonyát. Tschaschasov a Psyche című képével immár a lélekábrázolás legsötétebb zsákutcáiba kalandoz el, míg Ilja Bolotovskij a geometrikus figurákban tomboló expresszionizmust képviseli. Ben Zion rabbifeje viszont a naturalizmushoz marad hűséges. Általában azért mindezek a képek nagyon különösek. Hol a dráma, hol a karikatúra, hol frenetikus kacaj, hol halálágónia végletei között keresik az eszmét. Még nem sikerült teljesen megtalálniok.

Mindenesetre a Galerie Bonaparte különleges, sőt bizarr karácsonyi élményt nyújtott az amerikai piktorok kiállításával, látogatóinak.

II.

Nagyon eredeti, ötletes, bár nem annyira művészi, mint inkább a praktikus felé hajló az a kiállítás, melyet a hatalmas Printemps-áruházkomplexum rendezett decemberben, teljesen átalakított óriási félemeletén. A „Prima-vera csoport” ez alkalommal „La femme chez elle” címmel dekoratív lakberendezésekben mutatja be a mai asszony otthonát. Ahányféle női egyéniség és foglalkozás, annyiféle interieur sorakozik föl, elragadó ízléssel, a modern belső architektúra százszínű változatosságával. A nagy dáma fogadósálonjától elkezdve ügyes és célszerű kis otthonok elképzelése valósul meg itt a józan mindennapi élet helyes keretében. A diáklány szobája éppúgy látható itt, mint az írónő ihletet hozó finom kis hajléka. Legötletesebb azonban az ellentétek kedvéért éppen egymás mellé állított két szoba: a Kaméliás hölgy egykori boudoirja, pasztellkék empire heverőjével, aranyfényű díőfabútoráival — 1846. Mellette pedig egy századdal később — 1906! — a képviselő irodája látható, csőbútoráival, telefon és írógéppel kombinált íróasztalával és mindazokkal a járulékokkal, amikre egy választásokra készülődő harcias képviselőhölgynek szüksége lehet. A Batignollesben üdülő nászutasok szobájában holdfény és az ágyra dobott ingerlő selyemkombiné fokozza az egész jó hangulatot, míg a szomszédban a riporternő, „nappal szék — éjjel íróasztal — reggel ágy” rendeltetésű csodabútora határozottan imponál. Rádásul — bárha kevésbé imponál — a sarokban külön jól megrakott cocktail-szekrény is beszélésen hangsúlyozza a szellemi dopingolás ugylatszük koronkint leküzdhetetlen szükségét. A legkedvesebb mégis Mimi Pinson, a kis francia varrónő fogalomma vált személyének bájos kis otthona volt: képzeljünk el egy egyszerű, de tiszta kis padlásszobát, ahonnan festői kilátás nyílik egész Párizsra, a Montmartre és a Sacré Coeur magaslatára. Ott áll a sarokban a szerény kis ágy, hóféhér molltakarójával,

Olvassátok és teriesszék
a Magyar Lapok-at!

mellette a becsületes öreg varrógéppel, a kanári kalitkával, az ablakban száradó harisnyával — az egész kiállításon ez nyújtotta a legüdebb benyomást.

III.

Nagy esemény, a Faubourg St. Honoré és St. Germain lakóinak beszéd tárgya, a felső tízezer aktuális témája, — lévén ott az entré is rögtön háromszoros — az Orangerie csarnok hatalmas gyűjteménye, mely ezuttal Rubenst és kortársait vonultatja fel. Egész Európa, sőt Amerika leggazdagabb magánkollektói szerepelnek itt, fényes bokréta köve. Rubens és Van Dyck vezetnek az élen, nagynevű tanítványok: Jordaens, Van Uden, Govaerts, Snyders, Van Stalbrempt, Brueghel, Jean Fyt, Camille de Vos kíséretében.

IV.

A Luxembourg muzeumban rendszeren négy-évenként nagy művészeti rovacsolás folyik. Időnként megrostálják a kiállított műveket és csak nagyon kevés az a művész, akinek megkegyelmeznek. Ilyenkor aztán a néha-néha Párizsba vetődő idegennek nem adatik meg az a kis öröm sem, hogy viszontlássza szívéhez nőtt kedvenceit: a kedvencek öregnek és elavultnak minősítve nyugdíjba vonulnak a Louvre legfelsőbb mansard-galériájába. Pedig kár értük. A Luxembourg képtára tehát évről-évre idegenebbül hat — szinte a hajdan nagyon csinos fiatalasszonyt juttatja eszünkbe, aki minden újabb decennium elteltével új hajszínnel és új kozmetikával lepi meg morogva báméskodó környezetőit.

Jellemző: Van Dongen, a Champs Elysées állandó modern galériáinak elpusztíthatatlan hőse, az aktuális belga király ujdonsült festője, talán ma az egyetlen azok közül, akiknek, mint aránylag türethetően konzervatív piktornak, mégis meghagyták a Luxembourg egyik termét.

V.

A Louvre igazgatósága valóban artisztikus ötletet valósított meg az idén. A földszint óriási szoborgyűjteményét — a Pavillon Denon főbejáratától kezdve egészen a Cour d'Horloge-ig, — minden szerda és szombaton este tizenegy óráig állandóan neonfényekkel világítja ki és ebben a felfokozott művészi fényhatásban mutatja be a gyönyörűségtől betelni sem tudó közönségnek. Káprázatos és feledhetetlen látvány a rejtett fények titokzatos szépségében új vonzerőt nyerve ó-egyiptomi és görög szobrok néma gárdája, a Samothrace utólréhetetlen lendülete és e fantasztikusan szép világításban ujjászülett Milói Venus halhatatlan asszonyi varázsa.

VI.

A legnagyobb művészeti szenzációt azonban, a legszentebb, legkomolyabb, legmegrőbb lelki élményt — a valódi élményt a Francia Képzőművésznők idei téli kiállítása nyújtja a Petit Palaisban. Nagyszabású női egyéniségek, színes talentumok jelennek meg műveikkel a közönség előtt: Suzanne Valadon, a jólismert Marie Laurencin álomszerű szinkolteményeivel, a romantikus témákat kedvelő Chériane és Valentine Praxe, ezek a festőnők. A szobrászók közül az egészen férfias tehetségű Chane Orloff és Anna Bass; metszett üvegeivel Paule Ingrand és kerámiáival az olasz Giudetta Carbonelli szerepelnek.

Mégis, — az egyedüli, az igazi, a kinyilatkoztatás-számbamenő és hatalmas lelki élmények szertelen adakozója, mindvégig egy sors-tól sujtott asszony: Louise Hervieu.

Ezt a nevet meg kell tanulni.

A mai Párizs cinikus lelkének egyedüli mélyebb szívdobbanása volt az a határtalan meglepetés, az a hihetetlen megindulás és részvétel, melyet Louise Hervieu-nek, a Femina-díj ezévi nyertesének, a Sangs című verskötet tragikus-életű költőnőjének ez a szédületes erejű kollektív kiállítása november havában. A szemideg-sorvadásal végzetes pusztulásra ítelt művésznői utolsó megrázó erőfeszítése e káprázatos és sorsterhes képek pazar garmadája. A színek örök sóvárgója immár nem láthatja többé a paletta tarka színpompáját — egyedüli kifejező eszköze ma a fehér és fekete. Azonban, amit ez a csodálatos asszony e két halott színben álmódott életre, az több, nagyobb, megrendítőbb minden robusztus erejű színes teljesítménynél.

Tüneményes csillaghullás...

A három esztendő előtt tragikus hirtelenséggel elhunyt fiatal és rendkívül tehetséges transzylvániai írónő, Nagy Karola irodalmi hagyatéka most jelent meg „Itt voltam” címen, új kiadásban. A budapesti „Környök Szava” című folyóirat legutóbbi száma az alábbi cikkben foglalkozik az írónő rendkívüli értékét, megrázó önvallomást tartalmazó könyvével.

„Nagy Karola naplójából és leveleiből egy csodálatos asszonyi lélek fájdalmas vergődése bontakozik ki. Asszony, aki így, ilyen tökéletesen tudja magát megmutatni, ritka kivétel. Naplója a legmegrázóbb önvallomás. Nagy Karola életének rövid útján, ha téves ösvényeken jár is, ha vannak is emberi mértékkel elítélhető botlásai, akkor is megmarad tiszta, magasabbrendű, elérhetetlen asszonynak. Mindig, minden körülmények között megmarad a „tisztaság” felé való vágyakozása. Naplójából, rajta keresztül, az asszonyi lélek összeségének vergődése láthat felénk. Az alapját vesztett családi tűzhely nosztalgiaja a régi értékek után, hangzik, amikor így ír: „Az arany azért vesztette el értékét, mert a házasság elvesztette tartósságát. Nincs aranyfedezet. Most üveglakodalom, betonlakodalom, felhőkarcoklakodalom, vikendlakodalom, rekordlakodalom van. Nem a régi értékek. Ujak kellenek. Új alap, új fedezet...” — Sajnos, igazza van. Valóban téves utakon keresi, hajszolja az emberiség a családi tűzhely melegségét. A test és az arany kultusza alapján keresi az emberiség az élet értelmét, pedig ezek nem jelentenek „fedezetet”, megfelelő fedezet nélkül pedig nincs tiszta, meleg, családi tűzhely.

Nagy Karola életkörülményeiből adódik — különösen pedig egyéni beállítottságánál fogva — mélyen szociális életszemlélet. Csak asszonyok tudnak ennyire szociálisak lenni. Szociális egyéniségéből ered a munka magasztalása is. Legősintébb megnyilatkozásai közé tartozik, amikor így kiált fel: „Narkotikum kell. Az élet ellen. A halál ellen. És az a — munka!” — Mindamellott mélyen vallásos. Elkeseredett pilálatban az emberi gyarlósága elfordítja Istentől. Azonban ez csak muló, pillanatnyi gyengeség, melynek elmulásával mindig visszatér az „Örök Rév”-hez.

Nem a ma asszonya ő, dacára modernségének, még akkor sem az, amikor néha a ma asszonyának tévelygő útjait járja. Egy letűnt és egy új világ határvonalában vergődő asszony ő. Nagy Karola a mai, talaját vesztett női lélek összeségének tragikus reprezentánsa.

Mint szinpadí író kiváló kvalitásokkal rendelkezik. Bandi és Claire c. munkája mindezt ideig nem került színre. Mint kasszadarab semmiesetre sem aratott volna sikert. A művészi, komoly munka értékét nem is a kasszasiker dokumentálja. Azok közé az írók köze tartozik ő, akik nem hajszolják a tömegelismerést. Bandi és Claire c. darabjai a háboru utáni ifjúságot erősen kiélezett alakokon keresztül mutatják be. Művészi kvalitásának értékéből nem von le semmit majdnem szűkszavú kifejezőmódja, amely azonban sohasem történik mondanivalója rovására.

A könyv címe nem is lehetne találhatóbb: „Itt voltam...” Valóban csak itt volt... Olyan lehetett az élete, mint egy tüneményes csillaghullás. Az örökkévalóság mértékével mérve egy pillanat, az ő számára, az ő terveihez is rövid és mégis hosszú, súlyos, keserű, könnyes évek. Hisszem, hogy aki ezt a könyvet elolvassa, megértőbbé, mélyebbé válik.”

Csosz Iván.

Példaképek

az életszentség útján:

Müller Lajos S. J.:

Benigna Consolata nővér élete; a híres misztikus lélek élete, naplója, magánnyilatkozásai, ajátosságai, tanácsai. Ára 95 lel.

Csávossy Elemér S. J.:

Egy sir a Duna felett. Egy naplójában elhunyt magyar vizitációs nővér élete lelki fejlődése, sok követhető erény példája. Ára 55 lel.

Wagner:

Mai lányok életstílusa; szentéletű fiatal lányok nevelőhatású, érdekes életrajza. Ára 60 lel.

Wagner S. J.:

Jézus nyomában. P. Pignatelli S. J. a száműzött herceg életrajza, a jezsuitarend felszólása idejéből. Rendkívül érdekes és tanulságos. Ára: 115 lel.

Kapható: KÖNYVOSZTÁLYUNKNÁL.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és elosztó: teljességi helye
Oradea, Strada Regele Carol II. 5.
ELŐFIZETES ÁRAK. Bolívián egész évre 400 lelévre 400 legyedévre 210, egy hóra 70 lei.
 Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 13 P.
 Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
 Postatakarékpénzüri csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cíj szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cíj. "Iata Unitii" 13.

Kéziratokat nem örvény meg és nem adunk vissza.
 Csak a választóllyog: magánlevelekre választunk.

Isten-jelenés a gazdagok előtt

A pásztorokat már láttuk Bettehemben. Előttük mutatta meg magát előbb a jászol Istene. De az Emberfia nem volt osztály-ember, a csak-szegények Istene: mindenkinek, a gazdagoknak és hatalmasoknak is Megváltója. Azért a Napkelet három mágyasában trónja elé idézi a felsőbb tizezreket, hogy megmutassa Isten nekik is. Mily csodálatos! Az ő hívásukra nem küldi az angyalt; nem támaszt az égből hívó hangokat. A bölcsnek hívása belülről történik: a lélek benső megvilágítása, az értelem isteni igézte által. Csillag támadt fent, mely napkeletről napnyugatra indul és, míg az emberiség almos nagy tömege érzéketlenül észleli a csillaggá kicsinyült mőzesi égő oszlopot: a három bölcsnek értelmében fény és szívében vándor-öszön támad. A pogányoknak a Sibillákon és logikán át beszélő Isten Bettehembe hívza őket. S ők viszik az emberiség három nagy terhét: az aranyat, mely annyi emberi tragédiának útrahidője; a tömjént, mely megrontja a pogánykodó emberáradatnak szabad-örömeit; a mirrhát, melytől annyi élet keserű. A hatalmasak és gazdagok és tudósok később bár, de mégis térdhajtanak a Jászol előtt. Igy születik a bethlehem-i béke. Mi lenne, ha a mi gazdagjaink, hatalmasaink és gőgös tudósaink lelérdelnének egyszer a jászol Gyermeké előtt?

PAKOCs KÁROLY.

Időjárás

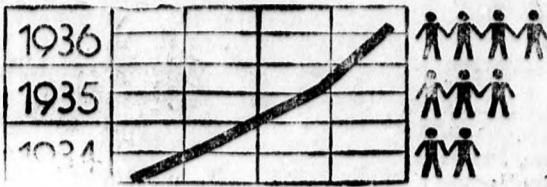
A bucuresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Emelkedő légnomás, boros ég, enyhe északi szél, változatlan hőmérséklettel, néha, ködös idő, keleten csapadék.

ROMÁN HÉT ENESCU OPERÁJÁNAK BEMUTATÓJÁVAL PÁRIZSBAN. *Bucuresti.* Saját tud. *Gusti* professzor, volt miniszter a párizsi nemzetközi kiállítás román pavillonjának főbiztosa összehívta tegnap a sajtó képviselőit és közölte velük, hogyan fog Románia ezen a kiállításon résztvenni, hogyan mutatja be ott természeti kincsét és kulturáját. Bejelentette, hogy június 2-9 között „Román Hét” lesz Párizsban, amit *Enescunak!* a nagyoperában színrekerülő „Odip” című műve fog bevezetni.

Hálflozás. Mint részvétellel értesülünk Bar-don Ferenc nyug. püspökségi építész, az oradeai egyházközség adókövető bizottságának elnöke, f. hó 8-án d. u. hosszas szenvedés után elhunyt. A magyar uri társadalom egyik általában ismert és szeretett tagja költözött el vele az élők sorából. Temetése 10 én d. u. 3 órakor lesz a Str. Nic. Jiga 6. sz. alatti gyászaházból.

ROMÁN-JUGOSZLÁV GAZDASÁGI TÁRGYALÁSOK KEZDŐDNEK BUCURESTIBEN. *Bucuresti.* Saját tud. Január 11-én Bucuresztiben román-jugoszláv tárgyalások kezdődnek, új gazdasági egyezmény megkötésére, tekintettel arra, hogy a két állam közötti viszonyt jelenleg csak ideiglenes egyezmény szabályozza.

Szörnyű robbanás egy párizsi kémiai gyárban. Párizsból jelentik: Párizs Saint Denis külvárosában pénteken hatalmas robbanás történt egy festékanyag gyárban, amelyben az utóbbi időben a nemzetvédelmi miniszterium hadikémiai osztálya számára folytattak titokzatos kísérleteket. A szerencsétlenség okáról nemzetvédelmi szempontból hivatalos jelentést nem adtak ki. A robbanás pillanatában a laboratóriumban dolgozó hat mérnök közül három igen súlyosan megsebesült. Egy közülök a halállal ví-vódik.

Ígig lehet ugyan

de mégis az egész világon mindinkább javul a helyzet. Még egy kis türelem és kitartás és mi is tapasztalni fogjuk. Majd újból lesznek munkaalkalmak és kereseti lehetőségek. Akkor majd jó erőben kell hogy legyen az ember. Táplálkozzék tehát Ön is jól, igyék minél gyakrabban tejeskávét, melyet Kathreiner maláta-kávéból és Valódi Franck-ból készít. Az erőt ad és tényleg olcsó.

Kathreiner és Franck éppen a mai nekéz időkbén ajánlatos!

Zürichi zárlat. Párizs 20.34, London 21.38 fél, Newyork 435 háromnyolcad, Brüsszel 73.40, Milánó 22.95, Amszterdam 238.40, Berlin 175.07, Bécs — schilling 79.25, Prága 15.25, Varsó 82.20, Belgrád 10, Bucuresti 325.

KÖZÉP-EURÓPÁRA IS ATTERJEDT A HALÁLOS NÁTHAJÁRVÁNY. Prágából jelentik: Anglia és Amerika után a náthajárvány Prágában is aggasztó méreteket öltött. Egyedül a prágai német kórházban egy nap alatt 6 halálos áldozata volt.

Kiraboltak egy görögkeleti templomot, Oradea. Saját tud. Kedden éjszaka a salontai járásban levő Bicaciu községben ismeretlen tettesek betörték a görögkeleti templomba és az oltár mellett álló hatalmas vaskazettát két kerékre tevé kihurcolták a falu határára, ahol fészülő vasakkal feltörték és kivették belőle a templom javítására összegyűjtött 50-60 ezer leit. A betörést csak szerdán reggel vették észre és jelentették a gepiui csendőrségnek, amely a nyomozás során előállította Oltean Stefan és Toduta Petru bicaciu fiatalembereket, akiket a görögkeleti lelkész szolgája, Nagy Mihály, kedden éjszaka a templom körül látott olázkodni. A két fiatalember meg is fenyegette Nagy Mihályt, hogy agyonlövök, ha elmondja valakinek, hogy látta őket. Olteanu és Toduta még eddig tagadják a betörést, de a csendőrség szerint minden valószínűségről amellettt szól, hogy ők követték el a templomrablást.

* Tulságosan vérmes embereknél, kiknél az igen nagy nedvdűsség mindenféle tünete, mint gyors elfáradás, elhagyadás, a teltség érzete gyakran jelentkezik, feltűnően kedvező hatással szokott járni, ha három hétig naponta 1 pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet isznak. Az orvosok ajánlják.

Hétfőn kezdik árusítani a Magyar Bál jegyeit A bihori Magyar Bál rendezőbizottsága értesíti a közönséget, hogy ez évben szigoruan csak annyi jegyet bocsát ki, amennyi hely a Katolikus Kör nagytermében rendelkezésre áll. Ezért mindenki számára ajánlatos, hogy a belépőjegyekből, amelyeknek árát a rendezőség a gazdasági helyzetre való tekintettel mérsékelte, idejekorán gondoskodják. A bál jegyeinek árusítását máskülönbben már hétfőn megkezdik a bálrendezéséig. Hétfőtől kezdve minden nap d. e. 10-1 és d. u. 4-6 óra között lehet megváltani a Magyar Ház irodájában a jegyeket a szombati bál estre.

Betegség esetén először a lázat kell leküzdeni!

- „39 fok!”
- „Mit tegyek doktor ur?”
- Alkalmazzon egy Carmol! os bedörzsolést és megszabadul a láztól.”

* Carmol a legjobb bedörzsolészer meg-hülés, gripa, reumatikus fájdalmak és laz ellen.

Ara üvegenként 22 lei.

ÚJ SAJTÓTÖRVÉNY-TERVEZET KÉSZÜL, LÉNYEGES MÓDOSÍTÁSOKKAL. *Bucuresti.* Saját tud. Már ugy tudták illetékes körökben, hogy a kormány elejette a sajtótörvényt. Ezzel szemben a most a „Curentul” azt közli, hogy az igazságügyminiszterium új sajtótörvénytervezetet készített, amely Djuvara miniszternek a sajtó képviselőivel folytatott tárgyalásai során módosított tervezetét veszi alapul.

Táncos-teadélután rendeznek lelkes magyaa asszonyaink vasárnap délután 5 órai kezdettel az oradeai Magyar Házban (I. G. Duca 9. sz.) a szegény egyetemi hallgatók segélyalapja javára. Az egészen csekély beleptidij ellenében nemcsak igen finom tésztát és teát kap a látogató, hanem kellemes szórakozásban is része van. Ez alkalommal a következő háziasszonyok lesznek: Ajtay Gyuláné, Hegedűs Ottóné, özv. dr. Julier Vilmosné, Martony Imréné, Péchy Józsefné, dr. Urszinyi Józsefné.

ÚJ HATÁRRENDŐRSÉGET SZERVEZNEK A CSEMPÉSZET LEKÜZDÉSÉRE. *Bucuresti.* Saját tud. A belügyminiszterium, egyetértve a pénzügyminiszteriummal, új határrendőrség szervezésén dolgozik, amely a granicsárokon és vámőrökön kívül teljesítendő a szolgálatot a határon, különösen a csempészet leküzdésére.

A tichilesti lepratábor husztagu küldöttsége a megyefőnöknél. Isaceából jelentik: A Curentul közlése szerint a tichilesti lepratáborban ismét nagy az elégedetlenség, a rossz ellátás miatt. Legutóbb 20 lepras jelent meg Isaceában és a városháza előtt előadták sérelmeiket. A leprasok kifejtették, hogy eddig még semmit sem tettek sorsuk megjavítása érdekében és követelték, hogy a megyei főorvos és a megyefőnök személyesen jöjjenek ki a táborba és vizsgálják felül panaszait. A megyei tisztifőorvos igéretet tett a leprasok kérésének teljesítésére és ezután a 20 tagu küldöttség, a legnagyobb rendben, visszament a táborba. A leprasok megjelenése nagy izgalmat keltett a városban és a lakosság követeli, hogy haladéktalanul teljesítsék a szerencsétlenek kívánságát, mert mindenáron meg kell akadályozni, hogy a városba jöjjenek.

ÉRCPÉNZEK ÜGYÉBEN AZ ÁLLAMI PENZVERDE AD FELVILÁGOSÍTÁST. *Bucuresti.* Saját tud. A Banca Nationala hivatalos közleményt tett közzé, amely arra figyelmeztet, hogy az ércpénzeket nem a Banca Nationala, hanem az állami pénzverde készíti s így az ércpénzre vonatkozó felvilágosításokat ott kell kérni, nem a Banca Nationalánál, amely csak a bankjegyek gyártásával foglalkozik.

Megbirságotlalt kétezer oradeai háztulajdonost, mert lakóikat nem jelentették be, Oradea. Saját tud. A mult év végén a pénzügyminiszterium szigorú rendeletet bocsátott ki a lakók kötelező bejelentéséről. A pénzügyminiszterium ezzel az intézkedéssel kettős célt akar elérni és pedig elsősorban azt, hogy megállapítsa, hogy a háztulajdonosoknak mennyi házbérfelvédelmük van, másrészt így akarták ellenőrizni, hogy egyes lakók eleget tesznek-e adófizetési kötelezettségeiknek. A bejelentési határidő 1936 december 31-én lejárt és miután a miniszterium meghozszabtatást nem adott, a pénzügyigazgatóság azonnal hozzáfogtak a bírságok kivetéséhez. Oradeán mintegy négyezer háztulajdonos közül a hivatalos megállapítás szerint kétezer háztulajdonos nem adta be lakóinak kimutatását és ezért a lakások után járó egy évi adóösszeggel bírságotlalt meg őket. A bírság ilyenformán öbbs millió leire ruz és annak behajtását a legrovidebb időn belül már meg is kezdik.

* **Emésztési gyengeség, vérszegénység, lesoványodás, sápadtság, mirigybetegségek, ekcémák, furunkulások** esetében a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz gyorsan szabályozza a belek annyira fontos működését és a vért biztosan felfrissíti. Az orvosi tudomány számos vezértérfia meggyőződött arról, hogy a valódi **Ferenc József** víz mint alapos és kellemes hashajtó mindig kintőn bevalik, miért is szoptató nőknél elválasztáskor kiterjedten alkalmazzák. Az orvosok ajánlják.

Farkascordák garázdálkodnak a giurgiui havasokban. Mercurea-Ciuc. Saját tud. A giurgiui havasok „Verespatak”-nak nevezett erdő-részen farkascordák garázdálkodnak és nagyban veszélyeztetik a vadállományt, sőt az emberek megtámadásától sem riadnak vissza. Csáky József famunkást tizenkét farkasból álló csorda támadta meg. Alig tudott előlük felmenekülni egy fára. Órákat töltött el hidegben, miközben a farkasok nem akartak tágitani, míg aztán nagyobb munkáscsapat közeledett és elűzte a veszedelmes ordásokat és megszabadította szorongatott helyzetéből Csákyt. A giurgiui vadásztársulatnak jelentették a duvadak elszaporodását és így remélni lehet, hogy megkezdik mérgezésüket.

Az Építőiparosok Szövetségének műsoros bálja január 17-én Oradeán, a Kereskedelmi Csarnokban

Halálos vonatelgázolás a pályaudvaron. Oradea. Saját tud. Szombaton hajnali két órákor megdöbbentő vasúti szerencsétlenség történt a helybeli pályaudvaron. Benyik Mihály vasúti raktárnok, aki az éjszaka szolgálatot teljesített, a Nilgesz-telepről jött az állomás felé, amikor az egyik tolató mozdonya elkapta, Benyik a kerekek alá került, amelyek a szerencsétlen raktárnok fejét teljesen szétrozsolták. Azonnal értesítették a mentőket, akik Benyik Mihályt beszállították a kórházba, ahol ápolás alá vették. Segíteni azonban már nem lehetett rajta és a vasúti raktárnok reggel hat órákor meghalt. Az állomási rendőrség Faragau komiszár vezetésével megindította a vizsgálatot a haláloozó vonatelgázolás ügyében.

Veszedelmes vörheny-járvány pusztít a somcutai járásban. Satu-Mare. Saját tud. A somcutai járáshól sulyos járványról érkezett híradás. Valeni Chioarului községben nemrég vörheny-járvány lépett fel és néhány nap leforgása alatt a betegek száma csaknem elérte a százat. Öt iskolás gyermek vörhenyben meghalt. A valeni elemi iskolákat egyelőre 10 napra bezárták. A veszélybe jutott község és környéke orvoshiányban szenved. Ez még növeli a veszélyt. Satu-Mareről a vármegyei főorvosi hivatal gyors segítséget és gyógyszerrel küldött a veszélybe jutott község lakosságának.

* **A Togal csodálatos jó hatása!** „A háboru alatt szerzett rengeteg hülésem gyógyítását sok, számtalan gyógyszerrel próbáltam enyhíteni, de sajnos, ezekkel a szerekek csak rövid ideig sikerült a fájdalmakat enyhíteni, míg végre egy jó barátom ajánlatára az Önök által gyártott „Togal” pasztillákat vettem igénybe és igazán csodálatos jó hatást végeztek rajtam, mert a gyomrom nem rontotta meg, a szívem nem izgatja fel és a fájdalmakat csodálatosképpen szüntette, úgy hogy nemcsak szüntette a fájdalmakat, hanem teljesen ezek a türethetetlen szaggatások elmaradtak és egészen könnyen érzem magamat: ezen tapasztalatok után mindenkinek a legőszintebben ajánlom. Herczeg Sándor, Cluj” — A Togal gyors és biztos hatása gyógyszer rheuma, közvény, idegzsába és háztomfájdalmak, álmatlanság, spanyolnátha és hüléses betegségek ellen. Togal kiválasztja a huyesavat, bakteriumölő, tehát a bajt gyökerében támadja meg.

Mindent felülmúló méretű földrengés pusztított Tibetben

A katasztrófa pusztításairól még nincs pontos jelentés

Londonból jelentik: A szerdán történt óriási földrengés, mely a világ valamennyi szeizmográfján rendkívüli kilengésekkel jelentkezett, a beérkezett jelentések szerint Tibet keleti részében pusztított.

Szakértők véleménye szerint a rendkívüli kilengésekből arra lehet következtetni, hogy a földrengés katasztrófa minden addig ismert földrengésnél nagyobb arányu volt. Ezen erejű földrengés Angliában romhalmazzá változtatva volna Londont, vagy ha

Megállapították a ciucmegeyi gazdasági tanfolyamok időpontját. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Előző híradásainkban jelentettük, hogy a Cluj EGE gazdasági tanfolyamok rendezését vette tervbe a megyében. A különleges gazdasági viszonyokra való tekintettel megválasztott kiváló szakeladók két községben tartanak kétételes tanfolyamokat. Lazarea giurgiui nagyközségben a tanfolyam február 15-től március 1-ig tart. Színhelye a közművelődési ház nagyterme. Ciucsumuleu községben a tanfolyam ideje március 1-ével kezdődik és 13-ig tart bezárólag. Az előadásokat a teljesen kijavított régi vármegyei székházban, volt internátusi helyiségben, tartják. A tanfolyamra vonatkozó részletesebb felvilágosításokat még idejében közli az EGE hírlapok utján.

Temetések. Pop Mária 40 éves korában meghalt. Temetése a dr. Iuliu Maniu-utca 92. számú lakásából január 10-én délután 2 órákor lesz a Rulikovszky-sírkertből. — Popa Demeter chesai greco ortodox esperes Oradeán 70 éves korában elhunyt. Temetése január 9-én délután 2 órákor ment végbe Chesai községben. — Tóth Aurél a helyi kórházban meghalt. Temetése 9-én d. u. 3 órákor volt Vaidán. — Kiss László 63 éves korában meghalt. Temetése január 9-én a. u. 3 órákor ment végbe a Rulikovszky-temetőben levő katolikus kápolnából. („Caritas”).

Zaro Constantin kisbirtokos 75 éves korában meghalt. Temetése ma 3 órákor lesz a bihormegyei Apateun. — Özv. Talpas Ferencné 87 éves korában meghalt. Temetése tegnap volt Oradeán. — Holkeres György 94 éves korában meghalt. Temetése vasárnap lesz Oradeán. (Erdélyi „Concordia”).

Az Építőiparosok Szövetségének műsoros bálja január 17-én Oradeán, a Kereskedelmi Csarnokban

A dinamit leszakította a kezefejét. Satu-Mare. Saját tud. A mai bajamarei személyvontattal sulyosan sebesült kőbányász hoztak be Ilbáról a satumarei kórházba. Marcus Ioan dinamittal követ robbantott. Már elhelyezte a dinamitot és meggyújtotta a zsinórt, amikor észrevette, hogy a robbanóanyagot nem jó helyre tette. Közelebb lépett tehát, de alig ért oda, a dinamit felrobbant és leszakította a szerencsétlen munkás balkezefejét. Marcus állapota sulyos.

SPORTHIREK

Február 7-én Clujon rendezik meg a cseh-román gyorskorcsolyázó versenyt. Clujról jelentik: A gyorskorcsolyázó szövetség legutóbbi ülésén véglegesen megállapította az országos gyors- és műkorcsolyázó bajnokságok időpontjait. A gyorskorcsolyázó bajnokságokat január 31-én Clujon rendezik meg 500, 1500 és 5000 m-es távokon. Nevezések január 28-ig a szövetség címére küldendők (Cluj, Str. Vlahuta 3. szám.). Az országos műkorcsolyázó bajnokságokat ugyancsak január hó 31-én, Brasovban rendezik meg. Nevezési zárlat január 27-én. Nevezések a szövetség címére küldendők. A bajnokságok első három helyezettje két napig teljes ellátást kap a rendezősegtől abban az esetben, ha erre vonatkozó igényét január 27-ig bejelenti a szövetségnek. A csehszlovák-román gyorskorcsolyázó versenyt a tervek szerint február 7-én, Clujon rendezik meg. A román csapatot a bajnokság eredményei alapján állítják össze.

Hongerelnek a kanadai jégkorongozók. Prágából jelentik: A kanadai Kimberley Dynamiters jégkorcsolyázó csapata a cseh válogatott ellen 6:2 arányban győzött. A világbajnok jelölt kanadai csapat vasárnap a magyar válogatottal játszik Budapesten.

JÓL SZERPELNEK A ROMÁN CSERKÉSZ SIZÓK AUSZTRIÁBAN. Bécsből jelentik: A Hechtoldenben megartott cserkész-sibajnokságok során az egyéni lesikló-verseny is értékes sikert hozott a román versenyzőknek. A rendkívül nehéz 1300 méter hosszú terepen Neagu Djuvara és Rosvan Djuvara másodiknak, illetve harmadiknak értek a célba, közvetlenül a belga Demof után, aki 2:17 perces idővel első lett. A két másik román versenyző közül Ion Cristoveanu az ötödik, Radu Plesia a nyolcadik helyen végzett, maga mögött hagyva a holland, angol, csztrák és több belga versenyzőket.

Mureş-CP Sighişoara 13:0. Tg.-Muresről jelentik: A jégkorcsolyázó bajnokságok keretében a Mureş csapata 13:0 arányban győzött a CP Sighişoara ellen.

PERRY LEGYŐZTE VINEST. Newyorkból jelentik: Perry tegnap játszotta le első profimérkőzését Vines ellen. A 18 ezer főnyi közönség előtt lefojlt mérkőzést Perry 7:5, 3:6, 6:3, 6:4 arányban megnyerte. Mérkőzés előtt Vineset tartották esélyesebbnek a győzelemre s a fogadások 3:2 arányban az ő javára szóltak. Az első Perry-Vines találkozót egyébként — Amerika nagy városában — rövidesen követni fogják a további találkozók.

A KMSC birkozi legyőzték Baia-Mare legjobbjait. Clujról jelentik: Nagy érdeklődés mellett folyt le a KMSC klubhelyiségében a Cluj-Baia-Mare városközi görög-romai birkozverseny. A verseny 6:2 arányban a munkás sportegyletől kikerülő helyi csapat győzelmét hozta. A vendégversenyzőkben tehetséges birkozókat ismert meg a közönség, győzelemre azonban nem volt reményük a nagyobb tudású és lelkesen küzdő helyiek ellen. A verseny eredményei: Légsúly: 1. Józsa (KMSC). Pehelysúly: 1. Konreih (Baia-Mare). Könnyűsúly: 1. Györkös (KMSC). Kisközépsúly: 1. Kiss (KMSC). Nagyközépsúly: 1. Gáll (KMSC). Kisebbsúly: 1. Markovits (KMSC). A KMSC birkozi vasárnap, január 10-én Oradeán a Törökcs csapat ellen mérkőznek, a következő vasárnap pedig a timişoari országos bajnokságokon vesznek részt. A versenybizottság dr. Deutscher Géza vezetésével kifogástalanul működött.

Az Építőiparosok Szövetségének műsoros bálja január 17-én Oradeán, a Kereskedelmi Csarnokban

SZÍNHÁZ

Színházi szenzáció lesz a Virágzó Asszony hétfői és keddi előadása

A budapesti sajtó és a közönség egyöntetű megállapítása után a Cluj lapok is a legnagyobb elragadtatással írtak a Virágzó asszony vígjátékáról, amely az utolsó évek egyik legszenzációsabb újdonsága. Harsányi Zsolt briliáns fordítása még soha sem érvényesült így, mint ennél a darabnál, a szereplők saját magukat multák felül művészi játékkal. Kádár Imre remekelt a rendezéssel. Ezekután megállapíthatjuk, hogy a Virágzó asszony hétfő és keddi előadása Oradea egyik legnagyobb színházi szenzációja. A legnagyobb anyagi áldozatot sem kimélve kiváló prózai együttműködést jött át Clujról a Thalia Magyar színház, hogy bemutatása Oradea közönségének ezt a szenzációs remekművet és az eddigi óriási elővételeiből ítélve, mind a három előadást zsufolt nézőtér fogja végigélni, ami mindenkinek hosszú ideig egy élmény marad.

A virágzó asszony főszerepeit Fényes Alice, Harmath Jolán, Kőszegi Margit, Vojticzky Elvira, Kovács György, Borovszky Oszkár, Lantos Béla és Rajnai Sándor játsszák.

E briliáns vígjáték hétfőn este 9 órákor, kedden délután 5 órákor és kedden este 9 órákor van a színház műsorán, mindenkor rendezes helyárrakkal.

Jegyek mind a három előadásra már csak kevés számban kaphatók a színház baloldali elővételi pénztáránál, naponta délelőtt 11—12-ig és délután 4—6-ig.

HETI MŰSOR:

Január 11-én, hétfőn este 9 órákor premier: **A virágzó asszony.** Denise Amie nagysikerű vígjátéka. Harsányi Zsolt briliáns fordításában. Dr. Kádár Imre rendezésében. Főszerepben: Fényes Alice, Harmath Jolán, Kőszegi Margit, Vojticzky Elvira, Kovács György, Borovszky Oszkár, Lantos Béla és Rajnai Sándor. Ragyogó kiállításban. Rendezes helyárrakkal.

Január 12-én, kedden délután 5 órákor: **A virágzó asszony.** Rendezes helyárrakkal.

Január 12-én, kedden este 9 órákor utoljára: **A virágzó asszony.** Rendezes helyárrakkal.

VILÁGNÉZETEK FEGYVERBEN

Írta: Rády Elemér

A világnézetek harcáról és Európa szellemi meghasadásáról írtam utolsó cikkemben rámutattam, hogy az 1936-os évet a világnézeti megosztás, az ideológiai frontok kifejeződése jellemezte. De a világnézeti harcok mögött a reális erők, a fegyverek hatalma is ott áll. A világnézeti megosztódás hátterében egy féktelen, a világtörténelemben soha nem tapasztalt versenyfegyverkezés is folyt, amelynek szédületes arányairól szeretnék néhány kiragadott adattal képet adni.

A brüsszeli Palace de Centenaire hatalmas dísztermében néhány hónap előtt négy napig tartó tanácskozás után a világbékekongresszus új alakulatot létesített, amely a „béke internacionáléja“ gyanus nevét viseli! Ez a legújabb internacionálé világméretű fog fönntartani a határozatok szerint, nagytanácsa és állandó irodája lesz és minden országban békeszavazásokat akar rendezni. Mindabból, ami a kongresszus előtt elhangzott és ami ott történt, most, közel négy hónap távlatából megállapíthatjuk, hogy a szép jelszavak alatt ezzel az új alakulattal Európában kétségtelenül a moszkvai Komintern újabb agitációs központja épült ki, amelynek az a célja, hogy a fasiszta és jobboldali politika, de egyben minden nacionalista állam és kormányzati rendszer ellen fenntartsa és fokozza a harcot tetszetős, humanista és pacifista jelszavak segítségével, amelyekkel — ezt Moszkvában már tudják — a népfrent és bolsevista propaganda céljaira igen könnyen lehet megnyerni az európai kődös „széplelkek“ egy részét. A békekongresszusok idáig sohasem foglalkoztak olyan értelmű politikával, hogy a résztvevő államok kormányzati rendszerét bírálták vagy támadták volna. Ez az új békeinternacionálé azonban — ezt a kongresszus előtt és alatt elhangzott nyilatkozatokból megállapíthatjuk — úgy képzeli el a világbékét, hogy minden nacionalista államot és szervezetet kipusztít. Az ő békéjük, az ő világmegváltásuk tehát az agresszivitást, a támadást jelenti és így Brüsszelben voltaképpen a kommunista világmogalom új szervezete született meg.

A brüsszeli béketanácskozások után, amelyekben nem láthatunk egyebet, mint a kommunista világhatalmi politikának egy ügyesen becsomagolt eszközét, érdemes foglalkoznunk azzal is, hogy egy más vonalon a fegyverkezés versenyében Szovjet-Oroszország miképpen igyekszik felverekedni magát az első helyre, miképpen igyekszik világhatalmi törekvéseinek a legegyszerűbb érvel, a fegyver erejével nyomtaték adni.

Voroszlov, hadügyi népbiztos a fehér-oroszországi ősi hadgyakorlatokon Minszk városában nagy beszédet mondott a lakossághoz, amelyben többek között a következőket mondotta:

„Nekünk sok ellenségünk van a külföldön is. Küllelenségeink tudják meg, hogy mi egy hosszú háborúra is el vagyunk készülve.“ Ebben az egy mondatban, amely kétségtelenül a külföldi nagyhatalmaknak szól, van egy nagy adag gőg is, de van egy nagy adag fenyegetés is. Ha Szovjet-Oroszország ezer és egy kérdésben a külföldet Potemkin falvakkal kápráztatja el, ha a külföldnek szánt nagy mondások és öntetszelgő frázisok mögött csak hazugság húzódik meg, ha a szovjetjólét a valóságban csak nyomorban és éhínségben nyilvánul meg, a fegyverkezés kérdésénél Oroszország fenyegető szavait nem szabad egy kézlegyintéssel elintézni. Ez az egyetlen pont, ahol a szovjetstatistika a számokat nem fölfelé, hanem lefelé kerekíti, ahol az adatokat nem osztani, hanem szorozni kell. Félelmesen merednek elének azok a számok, amelyek a szovjet katonai erejét szemléltetik és amelyek egy világkonfliktus kitörése esetén elsodrással fenyegetik az egész európai kulturát és civi-

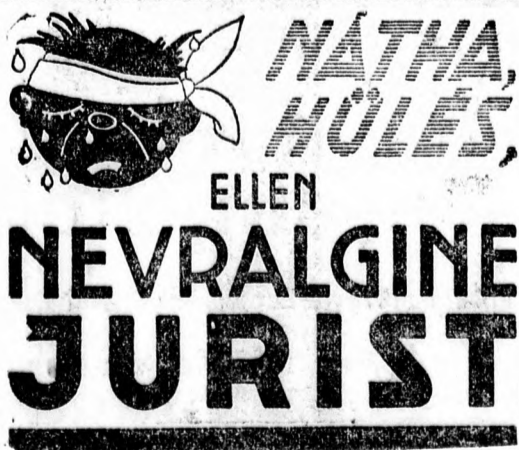
lizációt.

A német vezérkar, amely gondosan figyeli a szovjet katonai erejének növelését, néhány statisztikában már rámutatott arra a gigantikus erőlködésre, amelyet a szovjet fegyverkezés jelent. Ezek szerint az adatok szerint a szovjet egyelőre 9.200.000 embert indíthat rohamra háború esetén. A szovjet külpolitika ügyes taktikával elérte, hogy szövetségeseivel együtt ez a háborus létszám 17.800.000 katonát tesz ki. Ehhez az emberanyaghoz hozzá kell számítanunk az orosz hadsereg technikai felszerelését is. Rohamos tempóban gépesítik a szovjet katonaságot. Katonai körök véleménye szerint, a világ technikailag legjobban felszerelt hadserege ma Franciaországnak van, de közvetlen utána Szovjet-Oroszország következik. 2000 hatalmas tank, repülőgépek ezrei, megszámlálhatatlan új típusú ágyu, gépfegyver és léghárító teszik hatalmasá a szovjet hadsereget. A fehér-oroszországi hadgyakorlatok megdöbbentően szenzációs jelenetekben bővelkedtek. A polgári légvédelem és rendszeres repülőoktatás eredményeképpen egész zászlóaljoknak, tehát több ezer embernek sikerült rövid percek alatt több ezer méter magasságból ejtőernyők segítségével az ellenség háta mögött szállni. Ujabbban olyan hírek is jöttek a hadgyakorlatokról, hogy már lövegeket és könnyebb harcokocikat is sikerült ejtőernyő segítségével földre szállítani. A minszki hadgyakorlatok alkalmával derült ki, hogy a kerületben óriási földalatti erődítések is vannak, amelyeket eddig sikerült a legnagyobb titokban tartani és amelyekben egész hadosztályoknak sikerült percek alatt „eltűnni“ a föld alá.

A szárazföldi haderők fokozásával egyidőben fantasztikus méreteket ölt a szovjet tengeri haderejének a növelése is. A Keleti- és Földközi-tenger között lázas sietséggel új víziútakat építenek, hogy egyszerre két hadszínterén végezhesenek hadműveleteket és az eddig óriási tengeriútakat mellőzve, rövid úton cserélhessék ki a két tengeren küzdő hajóállományukat. A francia Maginot-erődítményvonalat megszegyítő és messze túlszárnyaló légi- és tengeri-kikötő-erődítmény láncolat épül Krasznaja-Gorján. És amint az új erődítményről szóló jelentéseket olvassuk, mint valami embergyűlölő fantaszta álmodozó agyának rémes szüleménye elevenedik meg előttünk ez a gigantikus méretű új erődítmény.

Ez a néhány adat azt igazolja, hogy Szovjet-Oroszország ködös, de propagandára igen alkalmas békefrázisai mögött óriási arányú fegyverkezés folyik és Szovjet-Oroszország a világfegyverkezés versenyében már biztosította magának az első helyet. Egy világnézet, amely egyuttal egy mindig nagyhatalomra vágyó nép világhatalmi álmaival ölelkezik, áll itt fegyverben.

Akik Európa sorsát aggódva figyelik, nyugtalankodva tehetik fel a kérdést, vajjon Európa többi nemzetei hogyan állnak szemben a felfegyverkezett szovjettel. A szovjetpolitika, mint említettük, szövetséges hálózata-

tával elérte, hogy Európának második legjobban felfegyverzett állama, Franciaország nem áll szemben vele, hanem azzal párhuzamosan halad. Bár a francia hadseregnek e pillanatban kerekén csupán 600.000 katonája áll zászló alatt, nem szabad elfelejtenünk, hogy a francia hadsereg elsősorban a gépesítés és a modern hadianyagokkal való felszerelés tekintetében bír nagy jelentőséggel. A francia vezérkar egyik legutolsó titkos gyűlése után egy igen érdekes döntést hozott nyilvánosságra, még pedig, hogy a francia és német békelétszámok közötti különbséget, amely a német hadkötelezettségnek két esztendőre való felemelésével állott elő, nem létszámemeléssel, hanem a haditechnikának lendületes és gyors kiépítésével fogja kiegyensúlyozni a következőképpen:

1. Motorizált hadosztályokat alakít páncéldandárokkal kombinálva, abból a célból, hogy „a határon esetleg hadüzenet nélkül betört ellenséges csoportokat gyorsan kivethesse.“

2. A tábortűzesség 7.5 ágyút és 15.5 centiméteres tarackjait teljesen új modellekre fogja átcserezni, amivel löszabotossága és tűzgyorsasága fokozódik.

3. A nehéz tűzértséget akként motorizálja, hogy azok egységei legalább 40—50 kilométernyi óránkénti sebességgel tudjanak mozogni.

4. A lovasezredeket is gyorsabbjáratu géppuskás kocikkal fogja ellátni.

5. Az összes gyalog- és lovasezredek tűzerjét új gyalogsági, illetve lovassági ágyúkkal emeli.

6. Végül pedig törvényjavaslatot készít elő, amelynek értelmében az ifjúságot „katonai előképzésben“ részesítik.

Hogy Franciaország haderejét nem létszámemeléssel, hanem ilyen technikai fejlesztéssel szándékszik növelni, annak oka a francia és német születési arányszám közötti különbségben rejlik. Németország szaporodási képessége lényegesen erősebb, mint Franciaországé. Franciaországban 1913-ban például 730.000 gyermek született, Németországban 1.606.000, 1914-ben Németországban 1.588.000, Franciaországban csupán 753.000. 1916-ban a világháború mély pontján Franciaországban csupán 382.000 gyermek született. Németországban pedig 899.000. Bár a háború utáni években Franciaországban a születések száma némi emelkedést mutat, mégis messze elmarad Németország mögött. Így 1921-ben Franciaországban 811.000, Németországban 1.527.000 gyermek született. Franciaország tehát hiába próbálna meg felvenni a versenyt a hadsereg létszám növelésében Németországgal, kedvezőtlen születési viszonya következtében föltétlenül elmaradna. Így kényszerül tehát hadseregét technikailag fejleszteni és ilyenirányú kísérletei valóban eredménnyel is járnak, mert Európának ma technikailag legjobban felszerelt hadserege Franciaországban van. Ez a hadsereg azonban nem a moszkvai nagyhatalmi törekvésekkel áll szemben. A Moszkva elleni harcot egyedül Németország hirdette meg s erre, mint első lépést a kétéves katonai szolgálati idő bevezetését tette meg. Ezzel Németország hadserege katonai létszám szempontjából Európában kétségtelenül vezetni fog. Katonai szakértők kiszámították, hogy a jelenleg szolgáló 700.000 katonára helyett 1936—37-ben 1.085.000 katonája lesz a német hadseregnek s a következő években, amidőn a háborus évfolyamok kerülnek sor alá, a létszám 900 és 900.000 között fog ingadozni. Hatalmas hadsereg ez, de hol marad mindez a szovjet gigantikus méretű fegyverkezése mögött.

Világnézetek harca folyik napjainkban; az egyik oldalon ott áll Moszkva állig fegyverben — a másik oldalon a fegyverkezés még elégtelen. Németország ugyan lázasan igyekszik megerősíteni erejét, de hatalmas erőfeszítésekre van szüksége, hogy elérjen odáig, ahol ma a felfegyverzett szovjet áll.

Az 1936-os év ennek a verseny-fegyverkezésnek a jegyében zajlott le. A világ ideológiai megosztása mögött ez volt a világpolitika második nagy mozgóerője. Statisztikusok kimutatták, hogy az 1936. évben a világ minden percben 4400 fontot költött fegyverekre. A

Hivatalos statisztikai kiadványok szerint a világ fegyverkezése 1914-hez, a nagy katasztrófa évéhez viszonyítva megötszörözte fegyverkezését. Anglia 1914-ben 77 millió fontot fordított fegyverkezésre, 1931-ben már 92 milliót, 1936-ban pedig 161 milliót, Franciaország ugyanezekben az években 72, 134, és 185 milliót fordított fegyverkezésre. Az Amerikai Egyesült Államok fegyverkezése 1915-ben mindössze 50 millió fontot tett ki, ez az összeg 1931-ben 140 millióra, 1936-ban pedig 202 millióra nőtt. Az olasz fegyverkezési kiadások fontban így oszlanak meg: 1914-ben 37 millió, 1935-ben 59 millió, 1936-ban 150 millió. Japán csodálatosan „kis összeggel” szerepel. 1914-ben mindössze 19 millió fontot fordított fegyverkezésre, 1931-ben 26 milliót, 1936-ban pedig 60 milliót. Igaz, hogy a japán termelési költsége lényegesen alacsonyabb, mint a többi államé. Természetesen a rekordot itt is Orosz-

ország viszi el, ahol 1914-ben 92 milliót, 1931-ben 52 milliót s 1936-ban 592 millió fontot áldozott fegyverkezési célokra. Németország hivatalos adatai 1936-ra túl nagy összeget mutatnak, mert 1914. évi 92 millióval és az 1931. évi 42 millióval szemben a fegyverkezési kiadások 1936-ban 940 millióval szerepelnek költségvetésében, — azonban Németországnak most kell behoznia másfélvázides „múlászását”, amelyet a versaillesi békeszerződés korlátozásai következtében szenvedett.

Félelmetes számok ezek, amelyek azt a tételiünket, hogy 1936-ban a versenyyegyverkezés esztendejét élte — igazolja. A világnézeti harcok 1936-ban a spanyol frontot kivéve, politikai, diplomáciai és szellemi síkon mozogtak. De — a fentebbiek igazolják — a világnézeti fegyverben állanak s csak egy szikrának kell kipattannia, hogy a puskaporral aláaknázott világ lángbaboruljon.

latig még hosszú volt az út. Sok nyomorúságot kellett még addig Oroszországnak átésznie és sok ezer bátor férfiharcosnak kellett életét a haza oltárán feláldoznia! Az óriási tömegsírrok, végig a végtelen világháborúban, — eléggé érthető és megrázó nyelven beszélnek.

Hosszu ideig csak néha-néha fedezték fel egy-egy női bajtárs titkát, rendszerint sebesülés esetén, — mint Nadjusánál, — míg sok esetben a halál átvette az élő titkát és örökre megőrizte. Egyébként azonban csak véletlenül történt ilyen fölfedezés.

Tudok egy esetről, amelynél csak a fogság törte fel a féltve őrzött titok pecsétjét.

A tíflisi gránátos ezred egyik századának két legjobb katonája Somov és Gubina közlegény volt. Az egyik súlyos ütököt szenvedett az ezred egyrésze német fogságba került. A foglyokat a neustadti fogolytáborba szállították. Csak ott, a foglyoknak német alaposítással történt megvizsgálása során állapította meg a törzsorvos — öreg bajtársaik legnagyobb meglepetésére, — hogy ez a két, elismerten kiváló katona két nő: Ekaterina Somova és Natalja Gubina.

Sajnos, ennek a két hősnőnek további sorsáról semmit sem hallottam. Összeomlás és forradalom elsöpört minden nyomot.

POSTA-VARÁS A FEDEZÉKBEN

A lövészárók-háború megkezdése után az orosz lovasság nagyrésze elvesztette eredeti rendeltetését, s a lovasokból — mint minden fronton Németország körül — gyalogosok lettek, vagy elvélve repülők.

Mint annyi más lovastiszt, Mirov is elhagyta ezredét és a gyalogosokhoz ment át. A lovasságnak egyelőre nem volt tennivalója. Igazi katona számára pedig elviselhetetlen az a tudat, hogy fölélegessé vált. Ezért oda ment, ahol minden fölvirradó nap új veszélyt rejtgetett, ahol a háború kegyetlen démona mindig újabb áldozatot keresett. Zászlóaljparancsnok lett az egyik ezrednél, amelynek állása a baranovicsi hadszíntér legveszedelmesebb szakaszán volt. A németek mindig tettekre kész vállalkozószálemre megfeszített figyelmet követelt. Minden pillanatban sor kerülhetett a legkeményebb ütökzetre.

A fedezék, amelyben Mirov „lakott”, s ahonnan a védelmet vezette, mindössze kétszáz méternyire volt az első rajvonaltól. Kicsiny, földdel és fátörzsekkel fedett, barlangszerű üreg volt ez, mely a nehéz lövegekkel szemben semmiféle védelmet nem jelentett. Mirov tudta jól, hogy egyetlen jó találat elég ahhoz, hogy őt élve eltemesse.

Odakint olykor elszabadult a pokol. Szakadatlanul csapkodtak, bögtek, süvítették a gránátok; s fölötté reszketett a föld.

A női zászlóalj hőse

Egy önkéntes utár megmenit az ezredet. — Hőslelkű nők a világháború poklában. — Két közlegény, akikről csak a hadifogságban derült ki, hogy tulajdonképpen nők. Naidjenov önkéntes levele Nikoiajevics Konstantinhoz, amelyben bejelenti, hogy újból a harctérre megy

A. A. Noskoff tábornok emlékirataiból.

Fordította: Fodor Viola

Valóságos hősi éneket lehetne írni ezekről az asszonyokról!

Itt van Kokovceva önkéntes esete, akinek neve szájról-szájra járt annak a gránátos hadtestnek katonái között, amelyhez az ő ezrede tartozott. Kokovceva ismert név Oroszországban: így hívták II. Miklós cár egykori pénzügyminiszterét. Arról azonban senki sem tudott közelebbit, hogy a leány valóban közeli rokona-e az államférfiúnak, mint azt sokan tudni vélték, — vagy ez a név csak fölvetett név, mint azt mások állították. Mindez nem fontos.

Tény azonban az, hogy ez a leány, mint az egyik gyalogezred önkéntese, abban az 1915. évi nyári ütökzethetben, amelynek során Usolzeva önkéntes is olyan hősiességgel viselkedett, — bátor önfeláldozásával az egész ezredet a legszorongatóbb helyzetből mentette meg.

Az ezredet az ellenséges tüzérség pergőtüze teljesen elzarta a hadtest többi csapatától. A gyilkos gránátos az egész vidéket koparra tarolta s a nyomában sűrűn égnek fröccsenő földtörmelékek szokotuként emelkedtek ki ebből az irdatlan pusztaságból. Sehol egyetlen élőlény többé... A német tüzérség ördögösen jól löött. Meg az utolsó telefondrót is rongyokban csüngött alá az oszlopokról.

Ekkor jött a törzskartól egy parancs, amelynek teljesítésétől az ezred léte, vagy nemléte függött.

Egy önkéntes futarra volt szükség, aki a parancsot továbbítsa.

Az előző napon már három futár indult utnak előre, az ezredhez, de egyik sem tért vissza. Ott maradtak valahol, darabokra tépve, valamelyik gránátöltésében.

Akinek valaha alkalma volt megismerni egy ilyen tábori futárnak a teljesítményét, utját haláltosztogató, gyilkos ütökzeten keresztül, — az tudja, hogy ennél a hősiességnél magasabb fokot sem képzelhet. A világháború legbátrabb, legelzántabb katonája a tábori futár volt!

„Önkéntes futár jelentkeztek” — hangzott a felhívás és nyomban előlépett a karcsú, fiatal gránátos, akit katonatársai csak mint „Kokovceva bajtársát” ismerték, — és kesedelem nélkül elindult, előre, a pokolba, a biztos, nyomorúságos halálba.

Es ennek a hőslelkű leánynak sikerült az útja az infernón át: sértetlenül jutott el az ezredhez — a parancs az utolsó pillanatban érkezett, — az ezred megmenekült.

MOROVICS ASSZONY, TÜZÉRHADNAGY..

A tüzérség és lovasság soraiban is harcoltak már ekkor lányok és asszonyok. Itt van például a fiatal Morovics asszony. Senki sem tudta, honnan jön, csak azt tudták róla, hogy dicsőséggel írta be nevét a tüzérvitegek történetébe. A kovnói csatában olyan hősiességgel és olyan biztos sikerrel vezette az ütökzethet, hogy még a csata folyamán tüzérhadnaggyá léptették elő. Vajjon lángoló hazaszeretétet halállal pecsételte-e meg? Ki tudna megmondani?

Sidlovskaja huszárönkéntes, — még egészen fiatal leány, — egyik legjobb lovása volt ezredének. Egyike volt azoknak a csekélyszámu

női önkénteseknek, akiknek katonavolta hamarosan ismertté vált szülővárosukban. Sidlovskaja huszárönkéntes neve azonban nemcsak ismert, de rettegett is volt szűkebb hazájának — férfifjusága körében. Mert valahányszor rövid szabadságra hazautazott, sohasem mulasztott el egyetlen alkalmat, hogy keményen ostromozza hazafiai kötelesegek teljesítése alól gyáván kibujni igyekvő férri honfitársait.

A legtöbb esetben azonban — mint azt már többször említettem — senki sem ismerte ezeket a leányokat és asszonyokat nevét és származását a háború első éveiben. Csak később, az összeomláskor, amikor az első asszonylégiót fölállították, készítettek róluk teljes névsort, amelyen nem a legutolsó nevek szerepeltek. De eddig a hivatalosan is megengedett és elismert alaku-

Levél a régi bajtárstól

Ez a nap még aránylag nyugodtan telt el. Azonkívül éppen az előbb telefonhoz hívták a törzskartól és közölték vele, hogy Mirov főhadnagy részére két levél érkezett.

Egy futár éppen utban volt hátrafelé. Ha élve visszakerül, ezt a két levelet is magával hozza.

Türelmetlenül várta érkezését.

Szerencséje volt: mocskosan, sártól feketére festett arccal, homlokán véres karcolással előtte állt az ember; megtette jelentését és átadta a két levelet.

— Köszönöm — mondotta megnyugodva Mirov. Azonnal látta, hogy az egyik levél „bajrájtól”. Naidjenovtól jött.

A hatalmas visszavonulás Lengyelországból teljesen megszaktította a tábori posta forgalmát és Mirov már hónapok óta nem kapott semmi hírt Pétervárról. Naidjenov utolsó levele is ennek a szörnyű esztendőnek nyarán érkezett még: arról értesítette akkor, hogy súlyos mell- és vesebe még mindig nem gyógyult be teljesen. S a levél további tartalma is meglehetősen vigasztalan volt.

Ideges türelmetlenséggel tépte fel a borítékot. Csodálatos valami is volt a tábori posta a harctéri fedezékek lakói számára! Egyetlen, utolsó vékony fonál volt ez, mely a frontkatonát még

a világgal, az étellel s mindazzal a szépséggel összekapcsolta, mely messze elérhetetlenségben csillogott, tul az embertelen harctéri életen, tul a mocskos, öldöklésen és halálon. Egy levél — a fedezékben, mely minden másodpercben a katona sírjává változhatott át — üzenet volt egy más, elérhetetlen, visszavárgott világból...

Mirov átfutotta a sorokat, amelyek régi, kedves ismerősei voltak, hiszen sokszor olvasta már Naidjenov kezeirását. Minden betűjét kívülről ismerte. Nem azért, mert tulajdonosa a bájos Nadjusa volt, barátjának, Borisnak nagyrabecsült menyasszonya; nem azért, mert alig volt rajta kívül valakije abból az álomszép multból, az 1914-es pétervári békeséges májusi napokból — milyen régen is volt az! Két éve, vagy húsz esztendője? Ki tudja már... Nem, ez az a láthatatlan fonál volt, mely az egyik frontkatonát a másikkal összefűzi.

VISSZA, A HARCTÉREI!

„Kedves Nikoiajevics Konstantinom” — hangzott a levél — „nem tudom, hogy ezek a sorok hol fogják találni. Itt, nekünk fogalmunk sincs róla, mi történik a fronton és mi fog történni. Csak annyit tudunk, annyit vagyunk kénytelenek megérteni, hogy a helyzetnek rendkívül súlyosnak és megzordulkozotónak kell lennie, ha a cár maga vette át a hadsereg főparancsnokságát. Hazánk történelmében hasonló eszt mindig csak akkor fordult elő, ha az ország már a kétségbeesés szélén állott.”

„Mi van Magával, kedves Barátom? Adjon valami hírt Magáról! Küldje el ide a közlegényét, vagy bárki mást, — de ne hagyjon továbbra is ilyen bizonytalanságban sorsa felől! Apám is nagyon kéri erre!”

„Ezenkívül nagy kérésem volna Magához. Bizonyára nem felejtette még el ígéretét, hogy segítségemre lesz, ha majd újra vissza akarok térni a frontra. Most ez a pillanat érkezett. Sebem tökéletesen begyógyult, s újra olyan egészséges vagyok, mint voltam sebesülésem előtt. Itt maradni: kimondhatatlan szenvedést és gyötrelmet jelent számomra. Látni a sok, fiatal férfit, akik minden lehető és lehetetlen

Gróf Apponyi Albert
Élmények és emlékek
Kapható a Magyar Lapok könyvosztályában.
Ára 235 lei és portó.

eszközzel kibujni igyekeznek hazájuk iránti kötelességük teljesítése alól, — olyan fájdalom számomra, hogy nem találok más kiutat, mint hogy magam is újra a háboruba menjek Egyébként is itt a hangulat olyan zavaros, olyan nyomott, hogy azt már nem bírnám ki sokáig, ilyen tétlenségre kárhoztatva. Kérem, ne kísérelje meg, hogy szándékomról lebeszéljen! Elhatározásom megmáshíthatatlan. Apám is egyetért velem. Csupán az az óhaja, hogy baráti kéz védelmében szeretne látni. Ez az oka annak, hogy a Maga segítségét kérem.

„Lehetetlen lenne vajjon, hogy valahol, a Maga közelében kapjak beosztást? Az, hogy sok asszony és leány ma már, mint igazi hős, a frontkatonák soraiban harcol — senki előtt sem titok többé. Legjobb barátom — anatómos. Es aztán: Boris hív engem. Kérem, ne nevesen rajtam! Es még tovább: kedves Konstantin Nikolajevics, ha a lányok és asszonyok fegyvert fognak, nem gondolja-e, hogy így a kötelességük gyáván megfélemlető férfiak megrészgyellik majd magukat?”

„Kedves Barátom, válaszoljon olyan gyorsan, ahogyan csak lehet. Nem vagyok képesebbé válni! Hareteri igazolványomat úgy friztem, mint valami szentséget és vele, úgy gondolom, semmi nehézségbe nem ütközhetik többé, hogy valamelyik hadtestbe besorozzának!”

„Naidjenov közlegény bocsánatot kér a főhadnagy úrtól nyegleségéért, amellyel itt még odáig merészkedik, hogy Ómagasságának megleg bajtársassággal megszorítsa a kezét! Naidjenov.”

(Folytatjuk.)

Vásároljon

Tungsram rádiócsövet csakis eredeti pecsételt csomagolásban.

Ez már több

a soknál!

Régi cső — rossz vétel — való-
ságos mérénylet az ember

idegeire

UJ

TUNGSRAM

CSŐ

kell rádiójába és

mindenki örömmel hallgatja.

Magyar Bálint:

Amikor én üzletember voltam, barátom pedig idült alkoholista

Az elbeszélésben addig jutott el Dobrogi Dénes barátom, hogy kiűtött a forradalom...

— A többi tudom, — intettem keservesen! Erről az időről a volt 21-es tartalékos hadnagy, egyébként klasszikus-filológus tanár sem tud nekem újat mondani. Itt minálunk Jászi, ott Károlyi-Kun. Egye ki a fene — ahogy Möriz Zsigmond mondaná:

— De nem úgy ám, — veti ellen a klasszikus-filológus. — Ebben az időben voltam én idült alkoholista! (Állás és conditio nélküli.)

Ez már érdekelt. Dobrogiról soha sem gondoltam volna. Nálam csak piskoltvizet iszik, ha különös étvágya támad. Kíváncsian néztem rá.

— Pap Zsiga küldött haza a frontról — kezdi kielégíteni kíváncsiságomat Dobrogi. — Ismered, ha ugyan még él, mert hallom, megházasodott. A hadosztály egészségügyi intéze tébe utalt, melynek főnökét, Meskó főtörzsorvost szülővárosomban találtam meg, de már az ősziróza kinyílása után, amikor örült az ember, ha valami komoly dolga akadt. Vérhasaggodalmait a vegyvizsgálat eloszlatta, akár-miféle érbántalom pedig kevés volt ahhoz, hogy sokáig ülhessek az unitárius kollégiumban levő tartalék-kórházban. Állás, conditio hiányában valami betegséget kellett felfedeztetni magamban, hogy meglegyek. Jóakaróm bőven akadt, felkerülhettem Pestre, a honvédehelyőrsi kórházba. Csak megfelelő betegségem nem mutatkozott.

A gyomorvizsgálatnál így történt: Bevettem a próbareggit, de amikor a csövet utána bocsátottak, már csak hült helyét találták. Az öreg jóakaró igen nagyot bámult, maga sem hitte volna, hogy ilyen egészséges vagyok.

Akkor az érelmeszesedést kezdtem emlegetni. Szédülök, úgy érzem, minden percben meghalhatok, — mondtam. Kivizsgálták a helyzetet, jegyzőkönyvet is vettek fel róla, pecsételték, aláírták, de beteg csak nem lettem. A jó öreg Aron Béla, immár piros szalaggal a nadrágján (mert neki minden sikerült), azt kérdezte, hogy nem a dohártyámmal van-e inkább baj? Ezt is megnézték, ezt is jónak és tisztának találták, most már csak az idegzet körül lehetett még kételkedni, illetve arra panaszkodnom. Így kerültem az idegostályra, annak is egyszerű előszobájába, oda is minden remény nélkül, mert ha valamire még a hábo-

ruban is vigyázni tudtam; az az idegéletem volt. Callinus volt a 10 parancs után ebben az én ragyogó csillagom. Ő világította be idegéletem utját, hogy el ne tévedjek. Horatius aurea mediocritatis az évésben, Cicero De senectute irását az ifjuság megőrzése szempontjából, sosem felejtettem. Szerettem a mézet, mint a Georgicon ismerőjéhez illik, a gabonakenyeret és gyümölcsöt ugyancsak Virgilius nyomán élveztem és tettem idegéletem gerincévé, hogy az erős legyen. A száműzött Ovidius emléke, a szerelmes Catullus sorsa visszariasztottak attól, amit olyan kívánatosnak festettek, de amiről egy jó tanár ma már meg tudja állapítani, hogy őrizkedni kell attól, ami től Propertius és Tibullus annyit álmodoztak és amiről annyi elégiát írtak.

Nem hittem, hogy az ideg orvos betegének fogadjon. Nem bíztam benne, mielőtt megláttam, de éppenséggel oda lett minden reményem, amikor nyílt az ajtó és megláthattam őt. Akár nagy Ó-vel is mondhatnám. Esményképe a tökéletes orvosnak. Külsőre, ha nem lett volna vadonatúj ezredorvosi mundurban, Adonisra emlékeztetett volna. Így Apollónáü mondhatnám. Szeme nagy tudástól és kíváncsiságtól égett, mint egy gyermeké és egy Bókaié egyben. E... ez nem találhat betegnek engem. Oh, én elvesztett idegbetegségem föl sem jött és már letűnt a holdja! Oh gyönyörűséges kiflije reményemnek, amely alig mutatkozott meg, már is visszabujt amögé a felhő mögé, amelyre nem számítottam, amely pedig mindig ott volt eddig életemben!

Ilyen lelkiállapotban történt meg a lejelentkezés.

A betegségről még egy szót sem szóltam. Talán nem is akartam már szólni. De ime, egyszer csak megnyílnak az Adonis ajkai! És milyen gyönyörűséggel hallom a fogai rekeszéből felém szálló hangzatot: „Hadnagy úr — bocsánat — ne töltsük sokáig az időt — Ön alkoholista, Ön bizony részeges!”

Milyen paradicsomi szavak repülnek felém. Elájulok. Az első pillanatban nem akarok hinni a fülemnek! Im, az első szerencsém az életben! Részegesnek, betegnek lát, amikor éppen arra van szükségem! Oh, csak valahogy vissza ne vonna ezt a látást. Csak maradna így a szeme, mint a szobrokon sem változik meg soha sem Apolló, sem Adonis tekintetét! De ha megválto-

zik! Hol töltöm én akkor a telet!?

Nem mutatta, mintha első felismerését változtatni akarná, bár kérdézősködni kezdett, de én éreztem, hogy csak diadalát akarja nagyobbitani. Elhatároztam, hogy a diadalpauzhoz cserlombokat hordok, felírást készítek, domborműveket tervezek, mint Traianus oszlopára, Constantinus ivére készíttetek egykor. Csak kérdezzen!

— Iszik?

Kidülödött szemmel néztem rá és majdnem ordítva feleltem a boldogító igent.

— Sokat?

— Nagyon sokat. Már nem tudom, mennyit. Már csak ezért vagyok.

— Mit? Bort?

— Mindent. Keverve. Keverve, mint a költő mondja. Csak szesz legyen. Szörnyű állásokban voltunk. Meg kellett szokni. És mások is segítettek. Még orvosok is. Pap Zsiga főorvosunk is nekem adta mindig a rumadagját a cigarettaért. Azt mondta: Már nekem ugyanis mindegy. Pedig jó barátok voltunk. Össze-vissza is beszélnek már. Tolmács kellene talán, egy normális ember, aki tud beszélni. Én is voltam a Pap főorvos úr tolmácsa, amikor német betegeket vizsgált. De tetszett valamit kérdezni?

— Most már nincs szükségem másra. Mindent tudok! Figyeljen! Beutalom...

Itt újból feltört bennem a nem remélt öröm vihára. Beszélni akartam még, meg akartam még jobban erősíteni az orvost a felfogásában, megállapítása helyességében. Zavart összevisszaságában mondogattam, hogy néha elájulok, máskor szédelvek, összeesem, alszom... úgy, amint azt gyermekésem városában a Liliom előtt láttam. Kidobottakat, szederjes arcúakat, kékeket és vöréseket! (Pedig ilyen valóban soha egy pillanatig sem voltam, soha mámoros sem voltam, soha sört sem ittam, csak papokkal barátkoztam, csak...) Szóval sikerült betegséget felfedeztetni magamban, sikerült „beutalást” kapnom, biztos voltam a tél felől, hogy végre-
valahára, négy évi állandó kintlét után meleg fészekben lakhatom majd legalább tavaszig... Oh milyen boldog voltam, amikor írásban is átvehettem a bizonyítványt arról, hogy idült alkoholista vagyok.

Mert ez állt az írásban. A még frissen le-
ragasztott levelet azon frissen nyitottam ki, olvastam el és ragasztottam vissza az idegostály előszobájában, ahová mintegy félóra előtt olyan kevés reménységgel érkeztem. Repültem a jó-
akaróhoz, repültem haza, repültem a kórházba. Ha akkor az úton elémbé áll és nem akar tovább engedni valaki, bizonyosan, eltapsom, embert ölök, amit a háboruban sem tettem.

Boldogságok szent öröme, mikor az ember négy évi harc után idült alkoholista lehet, holott életében soha be nem rugott, se ki nem rugtak és ha elégedetlenek voltak vele, hát azért, mert nem tudott sem inni, sem kártyázni, sem tancolni, sem egyéb hasonlókat, egyedül Cicerót tudta, a régiségtan tételeit ismerte és értett a pedagógiához!

— Nem állítottam meg közben egyszer sem

lelkesebb barátomat. Máskor nem ilyen szerencsés. Ha velem beszélget, legfeljebb pár percig folyhat belőle egyfolytában a szóáradat, akkor ráintek, szólok, vagy ordítok, amint a helyzet kívánja, hogy most már hallgasson, mert megrepedt a dobhártyám és tótágot játszik minden idegszálam. Nem tudom hallgatni, ha más egyfolytában tovább szaval, mint ameddig egy tojást lágyra főznek. Most tovább hallgattam, mert közben eszembe jutott valami az életemből, ami erős kapcsolatban áll az általa elbeszélte rémhistóriával, sőt hogyha valóban igaz lett volna a Dobrogi Dénes idült részegsége, akkor az életemből eszembe jutott történet lett volna annak egyedüli oka. A filozófiában talán a post hoc ergo propter hoc el nem fogadott elv alapján lett volna igaz. Mondtam is azonnal, ahogy Dobrogit egyidejűleg használt gesztussal és kiabáló hangommal megremíteni és elhallgattatni sikerült:

— Azt a pálinkát pedig, amitől Te részeges lettél, én főztem és én szállítottam a hadseregnek. Még most is itt van róla a bizonyítványom frásaim között, ha éppen kételkedni mernél!

— Barátom minden bizonyítványnak máziákusa lévén, kezdve a váltótól az iskolai bizonyítványig, nagy szemeket meresztett reám a falusi papra, valamikor volt antialkoholista lap szerkesztőjére, diákoknak a lemondásra és önmegtartóztatásra nevelő professzorára, stb. stb.-re, aki egyébként szintén arról volna híres, ha egyáltalán híres volna, hogy életében sohasem voltam részeg s ha Dobrogi Dénes megfordul nálam (el nem árulhatom, hogy mi célból), akkor hol ő nem issza meg még azt a forma kedvéért kiöntött negyven cseppet sem a leves után és az egész ebéd alatt, hol én feledkezem meg róla, hogy ki kellene inni.

— Te szállítottad, főzted a szilvóriumot, amitől én részeges lettem? — kérdezte.

— Ne zavard az előadót, Dénes, azonnal megérted. 14-ben a határon állottak a muszkák, tőlünk akkor negyven kilométernyire. A főspere atyánknak pedig rengeteg volt a szilvatermése a gerényi szőlő előtt álló történelmi nevezetességi kertjében. Beszéltem már neked erről a kertről. Ásatni kezdett ott egy tanár kollégád. Ott áll a XIII. századi freskókkal ékes kápolna is a dombon. Ott volt valamikor a város, a templom, a cinterem, azóta tartozik az esperesek javadalmához is. Aki a kert szilvatermését akár csak 50 koronáért is megvegye, nem volt zsidó abban az évben. Hát megvettük mi káplánok 100-ért. Kifőztünk belőle 60 hektoliter, vagyis 6000 liter elsőrendű szilvóriumot. A főspere urtól kaptunk szedőedényeket, kaptunk hordót, pincét. A főzés ideje alatt jámbor lelkek gondoskodtak a napikáplán kosztjáról, aki reggelenként a hétszázéves templomban misézett és pálinkagözös levegőben ágyúörgéssnél mondotta a officium óráit. Amikor meg lett a sok pálinka, el kellett volna fogyasztani vagy eladni. Inkább az utóbbira vállalkoztunk. Felajánlottuk a hadseregnek, de hivatali minőségünket már mégis restellettük az ajánló levélben feltüntetni. Lőrincz Pista szövetségi tag ajánlatára aztán, aki egy kis föllentésért nem

ment a szomszédba, azt írtuk ugyancsak az ő német fogalmazásában, hogy alulírott Gescháftsmannok, üzletemberek, teszik az ajánlatot: 5 korona egy liter.

Megvették. Egy hónap kellett azonban, amíg a város legismertebb embereit a feltüntetett rang után meg tudták találni és a megvételtől értesíteni. Ez az értesítés van a birtokomban mint bizonyítéka annak, hogy 6000 liter szilvóriumot szállítottam a hadseregnek akkor, amikor te Dobrogi Dénes barátom (most majdnem az igazi nevedet ejtettem ki), idült alkoholistává lettél a hadseregnél.

Igy találkoznak az élet eseményei és elkép-

zelései. Valóban bizonyítéka a mi esetünk is annak, hogy nemcsak a reális, hanem az elképzelt világban is vannak összefüggések, mintegy szálak, melyeknek segítségével az a gyönyörűséges minta: az élet sokszínűsége és a gondolatok sokfélesége szőnyeggé, képpé, beszéddé kialakul.

Ezt gondoltam, vagy gondoltam volna, de Dénes barátom követelte a jogát, hogy most már ő beszéljen és kezdte, amit sohasem fog tudni befejezni, csak amikor közös barátunk, a halál majd befogja a száját:

Ugy-e ismered . . . mert én ismerem . . . kit nem ismernék . . .

Tíz éve halt meg Reiner Maria Rilke, akiről már-már megfélekedett a világ

„Az ősi, régen nemesi családnak vadsága a szemöldök peremén, a szemben félelem s kék enyhe fény a gyermekkorból és itt-ott alázat, nem szolgálóvágy, de szolgáló erény. A száj csak száj! Nagy, biztos és kemény, nem rábeszélő, de valami bátrát kimondó. A homlok előrebágyad s árnyék között mély el feketén. Csak sejtetem még és korántsem kész: a bánat és siker még nem ragadta új markolással teljes diadalra, és mégis, ez a sok kusza vonalka valami komoly, igaz és egész.”

R. M. Rilke.

Ennél tömörebb arcképet valóban nehéz adni annak, a német irodalomból messze kinagasló költőnek, aki mély keresztény lírájával olyan forradalmat keltett az irodalomban, mint más irányban, a magyar ugaron elinduló Ady Endre, akit örökös kételkedések vezettek el Krisztus keresztjéhez. Azonban, Reiner Maria Rilke, az európai költészet messze sugárzó zsenije kezdettől fogva hívő volt s a kettős hit: a vallásosság és az irodalom, a művészet erejében való hite fündöklő ormokra vezették Rilket, aki meggyőződése és művészete minden erejével igyekezett felemelni — a szegényeket. A nyomornak, a szegénységnek, az elhagyatottságnak kevés olyan elhivatott szószólója van a századforduló irodalmában, mint Rilke, aki igen mély hatást gyakorolt mai irodalmunkra s az úgynevezett „proletárköltészet” a Rilke által elvetett gondolat és érzésmagokból terebélyesedett a huszadik század husz-harmincas éveinek lombos fájává és Dehmel hatása is elszigeteltébb volt az övéénél.

Mégis, teljesen megfélekedett az irodalmi

világ Rilke halálának tízéves fordulójáról: „ezt a hibát igyekezünk enyhíteni ezzel a pár megemlékező sorral mi, akikhez legközelebb tartozott lélekben Rodin egykori titkára.

Rilke külön helyet kapott az irodalomban. Az osztrák lírikusokhoz számítják, mert az osztrák uralom alatt állott Prága egyik poétikusan szép ó-városában született és Ausztriában finomodtak ki leginkább az érzései. Stefan George, H. von Hofmannstahl és Rilke képviselik legjellemzőbben az osztrák lírát s mint ahogy Kosztolányi Dezso írta róluk: „Valami sajátos metafizikát keresnek mind a hárman. Olyan metafizikát, amely kevesebb vagy több, mint a szakszerű filozófia, a gondolatokat táncra perdíti és a szavakat zenévé nemesíti”.

S valóban, Rilke minden verse muzsika és minden gondolata finom, harmónikus lejtés, az ő szavain keresztül megtisztul s szenny és széppé válik a nyomor.

Olvassák csak el a „Breviárium”-ját. Ilyeneket ír ebben a versciklusban:

*Szegényeid szenvednek, mint a farkas,
amerre néznek bánat és magány,
és égnek-fáznak, mint a lázrohamba,
lakásokból kivérve és rohanva
bitang halottak könn az éjszakán;
piszkolja őket a sár és az utca,
olyanok, mint napfényen a dögök...
s a lámpa s a kocsi rájuk röhög.*

*Ha van egy száj itt harcra, védelemre,
ülled meg Uram, hogy értük perelne.*

Valami szlávós alázat nyilatkozik meg Rilke minden művében, még prózai frásaiban is. csupa lélek és testetlen ábrándozás az egész ember, odaad mindent másnak, de a szolgáltság benne átfinomul és glorifikálja önmagát. Amikor Párizsba kerül s Rodin, a világhírű szobrász titkára lesz, érzései plasztikusabb formát nyernek, perspektívája kiszélesedik és lírája kimélyül. Megtanulja úgy látni az életet, mint a nagy szobrász: *egy pillanatban és egy villanásban*. S azért ír, hogy az élet felvillanó jelenségeit megörökítse. Es ez teljes mértékben sikerül is Rilkenek. Breviáriumának négy sora is igazolja ezt:

*A bátyám virraszt s én ezt rebegetem:
ámen.
Reám gondolt az ég, a végtelen
rá nem.*

Mennyi mélység van ebben a négy rövid sorban! Aki az éjszakában el tud önmagába merülni s Istenhez felemelkedik, arra gondolt a végtelen, — de aki *csak virraszt*, — arra nem. Egy felvillanó jelenség, felvillanó kép, gondolatvillanás s Rilke poézisén átszűrve megjelenik a költemény. Ha az ő nyelve megzendül, fogalmak zenélnek, lényeggé válik a forma, a test a félekhez idomul, mintha a ruha hozzáőne a testhez.

Tökéletes költészete mélyen és nyugodtan hullámzott és amikor tíz év előtt mindössze 51 éves korában meghalt, mintha hirtelen kiapadt volna az a mély tó, amelyben az emberi és lelki szépségek lötuszai úsztak. S tíz évvel halála után elfelejtették Rilket is, bár muzsikáló verssorai és továbbgondolkozásra készítő „gondolatvillanatai” még igen-igen elevenen élnek itt közöttünk.

Huzella Ödön.

Károly király

fogadja a diplomáciai testület tagjait. Képünkön Thierry francia követtel beszélget a király. Egészen jobbra a kép szélén a német nagykövet látható

Schiff Béla cikstija

Párizs elfoglalásáért — öt banati falu

Amikor a Mária Terézia-rend nagykeresztjénél is nagyobb kitüntetés volt egy sokezer holdas birtok a Banatban. Schwarzenberg herceg, aki legyőzte Napoleont és a herceg kalandoséletű utódai

Riport a szatocsbolt lim-lomjaitól egy banati falun keresztül világtörténelmi eseményekig

Timișoara. Saját tud. Kis külvárosi szatocsboltból indul el ez a riport. Vajda Péter urambátyám százesztendő könyvecskéjét forgatom, amelyet Kassán adott ki 1835-ben „A széptés művészetéről” címmel. A könyvek halomszámra gyűlnek a kis külvárosi szatocsboltban. Padlásról és ócska ládákból kerülnek elő, hogy a mai generáció detektívregényekre cserélje be őket. En is a szatocsboltban a sok lim-lom között találtam ezt a százesztendő könyvet. Szépanyánk megtanulta belőle, hogy „nem ugyanazon dolog kellemes minden embernek... igen sok férfiú legnagyobb kellemnek tartja a hadiasságot... nem ritka hangász az egész világot hangteremnek képzelő s benne legjelesebb embereknek a legjobb hangszókat”. A szépség relativ voltáról akar tehát meggyőzni a kis könyv és szükségesnek tartja, hogy mielőtt még rátér a pomádék és szappanok készítmény módjára, külön fejezetekben szóljon a műveltségről, jósságról, okosságról, tisztaságról. Szépanyánk bizonyára helyeslőleg bölintott, amikor olvasta, hogy „a lelkítisztaság ikerestevére a jósságnak”. S a könyv elején talált olvasnivalót a vidámságról, szerénységről, szemérmességről, munkáságról, megelőgedésről... A kis könyv kora egész levegőjét árasztja meg száz esztendőkön által... De akad tán még egy és más a szatocsbolti lim-lom között. Itt van például egy pirosfedelű „Szines könyv”, amely tényleg szines: kék papírra nyomták Brassóban, 1861-ben. Malvinának — méltóságos gróf Niczky István szül. Tarnóczy Malvinának „a lánglelkű honleány és magasihletű költőnőnek” ajánlva. Aztán akad németnyelvű irodalmi zsebkönyvfélé is. Egészen rongyos és címlapja sincsen, de mivel egypár acélmetszet is van benne, ára: öt lei... 1856-ban jelent meg Prágában Libussa címen.

Legnagyobb csodálkozásomra ebben az elnyűtt zsebkönyvben találtam egy cikket a magyar huszárokról.

Mit akar Schwarzenberg herceg a huszárokkal?

És ami a legérdekesebb: a cikket Friedrich Fürst Schwarzenberg írta. Mit akarhat egy Schwarzenberg herceg a huszárokkal? Pedig igen lelkesen méltatja őket, akiket a könnyű lovasság mintaképének tart. S ami még meglepőbb: 1856-ban, amikor nálunk még moccanni sem igen lehetett, amikor — negyvenkilenc óta — nyíltan és erőszakkal azt akarták, hogy a *Gesamtmonarchie* eszméje testet öltön. Schwarzenberg herceg munkája kezdetén a nemzeti sajátosságok megőrzése mellett foglalt állást. És a prágai közönség előtt a huszárokat úgy dicséri, mint akiket minden európai, sőt némely távolabbi ország is utánoz. Bátrak, éberek, igazi jó katonák. Egypár sikerült vonással jellemrajzot ad róluk. Ember legyen a talpán az a tiszt, aki vezérli őket — írja egy helyütt. — Egy németalföldi lovasság előtt Matjasovszky ezredes, a Mészáros-huszárok parancsnoka, kihúzta rövid, széles kardját:

— Mészárosok, akartok húst vágni? ... Jól én, a mester vezetek benneteket, ti, a segédtek, segédkeztek. Száz botot annak, akinek előbb lesz véres a kardja, mint az enyém!

S személyes bátorság imponál. Az első svadronynak egymásután három parancsnoka szerezte meg, abban a hadjáratban, huszárjai révén a Mária Terézia-rendet.

Igy ír Schwarzenberg Frigyes herceg. Bele-

sző néhány anekdotát is a cikkébe. Persze, vannak tévedései. Az iniciatívát csak a tiszteknek tudja be... nem gondol például Lenkey századára.

Az utolsó „landsknecht”

A kis írás, amit a szatocsboltban találtam, figyelmet kellett bennem Schwarzenberg Frigyes herceg iránt. Csakhamar megtudtam egyetnást róla. Bár az osztrák hadseregben nyitva állt előtte az út a legmagasabb rangfokozatig, a régi „landsknecht” módjára inkább idegen hadseregek szoldjába állott, ahol a katonának „dolga” akadt. Előbb a Schwarzenberg-ulanusok tisztje volt, majd sokáig huszártiszt — innen is ismerte a huszárokat —, sőt a harminckilences bakák tisztjeként is szolgált. Később elbocsátást kért és beállt a francia hadseregbe, hogy résztvehessen az 1830-iki algéri expedícióban. Az egyik elfoglalt erőd parancsnoka, amikor régi fészkébe jött, immár a franciáknál tisztelegni, észrevette Schwarzenberg herceget máltai lovagkeresztjével:

— Máltai lovag — mondotta a pasa — te vagy az első katona-dervis, aki élve és szabadon jöttél be ebbe az erődbe. És én vagyok az utolsó muzulmán, aki itt parancsnokoltam. Ez évszázados harcunk mi ketten vagyunk utolsó katonák...

És Schwarzenberget nemsokára Spanyolországba viszi a karlista harcok híre. 1846-ban a svájci katolikus kantonok parancsnokává szemelik ki, de miután csak benszült vezérben bíznak, a haditanácsnak ajánlja fel szolgálatait. Harcolt a tiroliak sorában, mint egy-

A szelid banati dombok világában még emlékeznek Schwarzenberg hercegre, aki legyőzte Napoleont

Szelidvonalú dombok közt visz el az út a völgyből Masloc községbe. A völgyig a radnai motoros hozott, most meg napsütésben járok az úton, völgynek le, dombra fel. Januári napsütés, mintha tavasz lenne. De halványzöld dombhátak között a téglaverő pocsolóját jégkéreg fűdi. Károgó varjak kóvályognak a levegőben. A falu előtt a temető. Csupa fehér sírkő, halgatag figyelmeztetőként a mulandóságra... A község határában őskori vagy népvándorlaskorabeli kettős sánegyűrű. Ez a hely valamikor Arad megyéhez tartozott és hatszáz év előtti pápai tizedlajstromokban Machalaka, Makalaka, Mathalaka néven egyházas helyként szerepel. Régi magyar birtokosok közt itt

1937. I. 2.

DURA-OPTIMA FÜTŐELEMÉK. Több oldalról beérkezett és egybehangzó jelentések arról számolnak be, hogy a DURA-OPTIMA fűtőelemek oly szenzációs teljesítéenyeket nyújtottak, amelyek minden várakozást felülmúlnak. Szükségesnek tartjuk lapunk olvasóit erről tájékoztatni. Mint a DURA-művektől értesülünk, az első szériában piacra hozott fűtőelemek most már 6 hónapja állanak a rádiósoknál állandó üzemben és a számtalan helyről kapott köszönő- és elismerőlevelek a legjobban bizonyítják, hogy ezen elemek minden igényt kielégítenek. Ajánljuk tehát a telepessé géppel dolgozó rádiótulajdonosoknak, hogy akkumulátorjukat a lényegesen gazdaságosabb fűtőelemekkel helyettesítsék.

Igen előnyösen és gazdaságosan használhatók ezen elemek minden fajta elektromos készülékeknek is, melyek állandó és nagy teljesítményt igényelnek. Szakkörök az elemek magas teljesítményéről a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak. Technikai felvilágosítást szívesen nyújt a DURA-MŰVEK R.-T. Timișoara.

szerű önkéntes lövész, majd 1849-ben ismét az osztrák hadseregnek ajánlja fel szolgálatait és Haynau vezérőrnagyi ranggal maga mellé veszi küldönetisztnek. A sokat tapasztalt katona elismerése a huszárokkal szemben mindenestre így még többet nyom a latban. Nem volt magyar érzelmű. — hogy is lett volna? — de becsületére válik, hogy negyvenkilencben visszautasította azt az ajánlatot, hogy Magyarországon kerületi komiszárnak nevezzék ki. Haynau oldalán látta a magyarországi hadjáratot... és elege is volt belőle. Inkább visszavonult Pozsony melletti birtokára. Szent Mária-völgyére, ahol egy régi Pálos-kolostorból átalakított kastélya volt és ott frogatott. Regényes rajzokban dolgozta fel mindazt, amit kalandos, változatos élete során látott, tapasztalt, átélt és írásait most kezdik felfedezni és kiadni. Önmagát ezekben az írásokban „obsitos landsknechtnek” szereti nevezgetni...

Egyébként, olvasom valahol, hogy gyermekkorától kezdve a katonai pályára nevelték és kilenc éves korában ulánus-egyenruhában már a nagy Napoleont előtt állott, az atyja oldalán, akit Párizsba küldtek követnek. Atyja, Schwarzenberg Károly herceg, aki követ volt Napoleont udvarában, utóbb világtörténelmi szerepre jutott. Legyőzte a hadvezér Napoleont.

Schwarzenberg Károly... Legyőzte Napoleont... Hiszen akkor a huszárokat méltató Schwarzenberg hercegnek még banati vonatkozásai is voltak!

találjuk a Sósafiakat, Országhékat, Mágócsyákat, Liszthyéket. Az idők során Schwarzenberg Károly herceg is birtokos volt itten. A török-hódoltság után németeket telepítettek a régi magyar helyre s a mai német község különösen a radnai Szűz Máriához zárandókló búcsúsoknak kedvelt helye: éppen feleuton fekszik Timișoara és Radna között s a zárandókok itt nagy pihenőt szoktak tartani. A fehérre meszelt templomtorny árnyékában néhány falubelivel beszélgetek.

— Schwarzenberg herceg? Az itten birtokos volt valamikor. Előtte a kintistáré volt az uradalom. Schwarzenberg herceg nagy szolgálataiért kapta Blumentalt (ez a község német elnevezése). Igaz, nem sokáig volt az övé. Aztán Thököly lett a földesúr, utóljára Wimpffen gróf.

Maslocon, a banati német faluban még emlékeznek Schwarzenberg hercegre, aki Napoleont legyőzte, de nem igen tudnak róla sokat. Csak annyit, hogy — talán — katona, talán hadvezér volt.

És szóba kerül a régi uradalmi, vagy inkább tisztartói lak.

— Azt most egy német vette meg. Egy sváb paraszttanoda. Az most a „gróf”...

Valami keserű gúnyféle is kicsendült a szavakból.

— Miért, talán haragszanak rád? Nem, kérem. Hanem az egy fibisi gazda. Eppen úgy egy masloci er... és megvehette volna...

L. BURGER:

Világsiker:

**Bölcsőre hulló
fények és árnyak**
Egy bábaasszony naplója.

Háromnyomatu művészi fedőlap. 340 oldal. Ara 90 lei.

Németül eddig 108 kiadás jelent meg.

Megrendelhető: könyvosztályunknál.

A lipcsei „népek csatája“ és Párizs meghódítása

Hogy Schwarzenberg Károly herceg éppen a timișmegyei Maslacon lett birtokos, nagy sora van annak. A napoleoni időkbe kell visszanyúlnunk, amikor a magyar vitézség is annyi tanujelét adta. Amikor Napoleonnak a magyarokhoz intézett kiáltványa pusztába kiáltott szó maradt: „Gyülekeztetek össze minél előbb Rákos mezein, tartsatok általános nemzeti gyűlést a ti Őseitek példájára...“ Napoleon Bécsben... a bécsi béke s a hadverő francia császár bizalmasa a „Népek csatájának“ főhercegnővel, Mária Lujzával: esemény eseményre következett. A francia udvarba Schwarzenberg Károly herceg tábornokot küldik Bécsből, aki előzetesen Oroszországban volt követ. Majd amikor Napoleon Oroszország ellen indul, hogy aztán a Berezina mentén szerencsétlenség szerencsétlenségre érje s a volt monarchiának ezúttal vele kellett tartania: az illető hadtest parancsnokságával ugyancsak Schwarzenberget bizzák meg. És Napoleon ajánlatára kapja meg Ferenc császártól és királytól a marsalli botot Napoleon ajánlatára lett marsall, hogy aztán, a kocka fordulván, Napoleon legyőzője legyen. A lipcsei győzelemről készült Krafft-féle képen kivont karddal látható Schwarzenberg herceg, amint a fejedelmek dombján álló uralkodóknak: Ferencnek, aztán az orosz cárnak és a porosz királynak jelentést ad a „népek csatájának“ eldőlteréről, 1813 október 19-én. Éj újra esemény, eseményre következett. A szövetségesek 1814 március 31-én meghódították Párizst. Egy kissé teatralisan elrendezett másik ismert festményen Párizs látszik a Montmartreval, sok katona, sok szu-

rony és Marmont francia tábornok, a tábor-karával, kalaplevéve, amint a cárnak, a porosz királynak és a Ferencet helyettesítő Schwarzenberg fővezérnek bejelenti Párizs meghódítását. A Mária Terézia-rendről írt nagy mű Schwarzenberg életrajzában felsorolja, milyen hatalmas ünnepegekben részesítették a győzedelmes tábornokot mindenütt, ahol csak megfordult. És Ferenc császár és király, miután a lipcsei csata után a Mária Terézia-rend nagykeresztjével tüntette ki, azon tanakodott, hogy ezek után mit adhatna még Schwarzenbergnek, miután Párizs elfoglalásáért is ki akarta tüntetni. Végül is nagy évdíjjal s a banati Blumental-uradalommal ajándékozta meg. És választására bizta, hogy címerébe Párizs városát, vagy az osztrák címert felvehesse.

A legnagyobb jutalom tehát, a Mária Terézia-rend nagykeresztjénél is nagyobb: egy uradalom a Banatban. Királyi, kincstári birtokok akadtak még a búzatermő Banatban. Ferencnek amellest a zsebébe sem kellett nyúlnia. 1814 június 14-én kelt az adománylevél. Nem csekély birtokról volt szó. Öt falu mint egy uradalom: Masloc, Hodos, Benciec, Buzad, Chizdia. Ezekre menő földekkel. Pényes beiktatót tartottak 1814 szeptember 12-étől 14-éig Maslocon...

... Kicsi külvárosi szatócsboltból így jutottunk el egy banati falu keresztül világtörténelmi nevekhez, világtörténelmi eseményekhez.

És ahhoz a megállapításhoz, hogy Párizs kapitulációjának — valamilyes banati vonatkozásai is vannak...

A politizáló borbélylegények

Itt említjük meg, hogy amikor Párizs később, 1871-ben a németeknek kapitulált, ennek szintén akadtak kihatásai a Banatban. A Neue Temesvarer Zeitung 1871 február 16-iki száma közli, hogy Temesváron, a Magyar-féle uszodánál előző napon Murányi János és Straba Ignác borbélysegédekét halva találták. Föbe-lőtték magukat. Strasser Albert szerkesztőhöz intézett levelükben tudatják, hogy megfogadták, amennyiben Párizs elesnék, öngyilkosok lesznek. S a politizáló borbélysegédek beváltották az ígéretüket. Levelüket evel a két szóval zárták: *Éljen Franciaország!*

Nagybirtokok sorsa

Maslocon Schwarzenberg hercegnek csak a nevére emlékeznek. Más, mitsem tudnak róla. A vármegyei levéltárban sem lehet semmit találni mivel azt a szerbek vitték el és eddig csak anyakönyvmásolatokat adtak vissza. *Chambre* József plébános ósdi föliánst mutatott nekem, abban is csak rövid latin feljegyzések:

„A blumentali uradalmat 1814-ben Schwarzenberg herceg kapta adományképpen a királyért és hazáért teljesített hű szolgálata jutalmazásául. Az ő kegyéből új tornyot kapott a templom, a paplak pedig egy új udvari ablakot. Azonkívül százöt forintos ajándékozott...“

Akkoriban *Tapolesányi* Károly volt pappneveldői tanulmányi felügyelő működött az Ur masloci szőlőjében. Még ezt a megjegyzést olvassuk:

„Az uradalmi tiszt hét hónapig ingyen lakott a plébánosnál. Ezt aztán úgy hálálta meg, hogy nem adta meg a plébános járandóságát (amit azelőtt a kincstár, most már a földesúr mint kegyúr viselt) és általában sok kellemetlenséget okozott a deputátum körül. Ebből megtanulhatja mindenki, micsoda hálátlan dolog, az efféle uraknak vendégséget adni...“

Maga Schwarzenberg herceg, mint afféle nagy úr, úgy látszik lenn sem járt a Banatban, a kies dombok között fekvő óriási birtokán. Talán még a beiktatási ünnepen sem jelent

meg személyesen. Rövidesen elkészült ugyan Maslacon az uradalmi lak, amelybe aztán a plébános „vendégsége“ után az uradalmi tiszt beköltözött. Ki volt ez, nem tudjuk. Schwarzenbergék egy időben Vásonkeői Zichy Ferenc gróf teljhatalmú jószágkormányzóra bízták a birtokot. 1819-ben már Keveremesi Thököly Györgynek adták el. Schwarzenberg Károly hercegtől. Napoleon legyőzőjéről tehát csak annyi emlék maradt meg itt, hogy új tornyot építtetett, meg egy ablakot a plébánialakban... meg hogy a tisztartója kellemetlenkedett a plébánosnak... A herceg elsőszülött fia, *Frigyes herceg*, akinek a huszárról szóló tanulmányára lettünk figyelme-
sek: *kegyvesztett lett*. Nem azonosította magát sem unokatestvérének, Schwarzenberg Félix osztrák miniszterelnöknek, sem Bachnak vagy Schmerlingnek a politikájával. Ilyeneket mert — abban az időben — papírra vetni:

„Lehetetlen a társadalmat a tisztviselők tollahegyéről egyensúlyozni. Ezt már a mandarinok is belátták s azért a szuronyokat vették igénybe. Toll és szurony azonban nem biztos támpontok“.

Ilyeneket nem tudtak elfelejteni Bécsben. És amikor 1867-ben a császárvárosban leplezték a lipcsei győztes szobrát, legidősebb fiát nem tartották érdemesnek meghívni az ünnepségre...

Ami Thökölyt, a későbbi birtokost illeti, arról az uradalmi lak jelenlegi gazdája, Wilz Ignác gazdálkodó elmondja, hogy mesésen gazdag ember volt. Az egyik szoba volt a kincstára. Vasajtókkal látta el s a padló alatt egy négyzetméternyi falazott tilkos kamrája volt. Ennek természetesen már csak a tégláit emelhetette ki Wilz Ignác, hogy egyéb építkezésnél felhasználja. A gazdálkodó egyébként igen büszke, hogy az ő kezére jutott az uradalmi lak. Hatszázhuszonezer lelt adott a földszintes, masszív, külső támaszfalakkal ellátott épületért, amit gazdasági épületek és kétértelmű telek vesz körül. Eppen úgy, mint a Banatban általában minden kastély vagy uradalmi lak, az utóbbi években gazdát cserélt tehát ez is.

Sozánszky János nyugalmazott jegyző — harmincegy évig volt jegyző — mondott még egyetmást arról az életről, amely az utolsó nagybirtokos, Wimpffen Szigfrid gróf idején uralkodott itten. De tizennyolcezer holdas birtokát később kisajátították, a beltelkeket és épületeket pedig a család adta el. Különösen a kélezer holdas buzadi bekerített szarvaspark volt híres.

Beesteledett, mire a falut elhagytam. Parasztszekéren mentem le az állomásra. Lámpa nem kellett, a lovak tudták a járást. A sötétben alig lehetett felismerni a szelidhajlatú, kies dombokkal körülvett vidéket. De lassankint kirajzolódtak az égen a csillagok és bágyadtan ragyogtak a csendes és termékeny banati táj felett.

Frigyes főherceg temetése.

A napokban temették el katonai pompával Magyaróváron Frigyes főherceget. Két képünk a gyászmenetről készült. Baloldali képünkön: elől polgári ruhában Alfons spanyol eskirály, mellette Jenő főherceg, a hátuk megett tollas sisakban Rupprecht *Bavár* főherceg és Oskar porosz herceg. Jobboldali képünkön az agyutalpra helyezett koporsó látható

„Tudja Pál, mit kaszál”

Jeta: Tokaji Oláh Béla

Híres-nevezetes személyiség volt Debrecen nemes városában Udvardy Pál tekintetes ur. Nagyhatalmu „városatyja” a „legtöbb adófizetés” kivételező jogán. E kétségtelenül előkelő minőségében dolyfős, erőszakos, sőt kiméletlen minden földi lényvel szemben, akit — vagy amelyet — balvégzete várospolitikai tevékenységének közvetlen vagy közvetett közelségébe sodort. Minden szavából, minden cselekedetéből az világított ki, mikép csak egyetlen célkitűzést ismer s ez nem más, mint a legridegebb, legkendőzetlenebb, olykor egészen elantásnak tetsző önérdék szolgálata.

Még legközelebbi hozzátartozói is gyakran megbotránkoztak minden erkölcsi felfogást megcsúfoló, tág lelkiismeretén. Nem egyszer intették is a megrögzött panamistát:

— Hej, Pali, Pali! Nem ártana egyenesebb utra térni... Meglásd: rossz vége lesz ezeknek a „kutyamájúságoknak”.

— Ti csak ne szájaltok! — szokta volt mondani ilyenkor a városháza réme. — „Tudja Pál, mit kaszál.”

És a civisfőváros közéletének elposványosodott vize zavartalan lomhasággal folydogált tovább a régi iszapos mederben.

Ne feledjük azonban, hogy a tekintetes úr csak kedvtelésből fertőzgette a közéletet. Volt neki tisztes foglalkozása is. Már amennyiben a „köz- és váltóügyvéd” foglalkozását a prókatori mesterség irányában kissé barátságatlanul elfogult civis megítélés szerint ilyennek lehet minősíteni. Akárhogyan is nézzük azonban a dolgot, a poros „kancelláriát” napról napra zsufolásig megtöltötte az egész Hajduság minden tájékról összesereglett bunda-, bagó- és fokhagymaszagú „jog-, törvény- és igazságszomjazók” megjuhászodott, vagy igazgága háda.

A „tekintetes úr” büszke volt arra, hogy ügyfeleinek túlnyomó része paraszti sorból való. Irodavezető patvarista koromban sokszor mondogatta:

— „Tudja Pál, mit kaszál”. Jól jegyezd meg magadnak öcsém: a paraszt öröme a jól tejlő tehén — a fiskális fejsze tehene a jól fizető paraszt...

Öszintén szólva, én még ma is felháborodom ezen a kérges szivre valló életelven. Akkoriban pedig a kezem is ökölbe szorult. Istennem: fiatal voltam, idealista. És komoly meggyőződéssel hittem az emberi szolidaritás szentségében, mindaddig...

...Mindaddig, míg egyszer akaratomon kívül szem- és fültanujává váltam annak a különös jelenetnek, melynek szereplői egy újdonsült hajdunánási atyafi, meg az öreg fiskális valának.

Mindenekelőtt tudni kell, hogy Pál úr nagyot-halló volt. Majdnem egészen süket. A mi járattan jogkeresőket azonban erről nyilván nem tájékoztatták. Illedelmes kopogtatás, szerénykedő köhéscselés után bekövetkezik hát a kancelláriába, hol principálisunk tintapecsétetes íróasztala mellett — félig háttal a bejáratnak — valamely körmönfont perirat szerkesztésén elmerülve dolgozott.

A jövevény halk szóval köszön:

— Adj! Isten jónapot tekintetes nagy jó-uram!

Az öreg nem látja a belépőt és rossz fülei sem fogják fel a köszöntés alázatoskodó szavait.

Kétszer-háromszor megismétlődik az „aggyon-isten”, — ám nem felel rá a méltán várt barátságos „fogaggyisten”. Pál úr nem is neszel az ügyefogyott vendégre. Az meg kínjában nyilván ekként okoskodik:

— Biztosan pizt vár ez a vín kutya... Hiszen mivigre vóna máskipp prókátor... „Szeredás”-ából előkotorja tehát a kopott bugyellárist és ötforintos bankót tesz az íróasztal szélére.

Semmi hatás. Az ügyvéd zavartalanul körmöl tovább...

— Hm! E' mán több kettőnél — vélekedik magában Hajdunánás terhelt lelkű fia.

Ujabb ötpengő. Kisvártatva rá egy ropogós, vadonatúj tizes. A nyílt ajtón át nevető bosszankodással figyelem a furcsa jelenetet.

Közelélni nem merek, mert a principális szentély küszöbét jómagam, mint irodavezető patvarista is, csak hívásra léphettem át. A megkínzott „ügyfél” szörnyen erőlködik. Végül még egy tizest — most már dühös ökölcsepás kíséretében — elkeseredetten kivág.

Pál úr az erélyes mozdulatra felfigyel. Pápaszeme fölött fürkészve vizsgálja az ismeretlen vendéget. Majd a pipáját komótosan kiveri, — aztán megszámlálja és a világ legtermészetesebb mozdulatával zsebregyűri a már egészen tekintélyesre felgyűlt bankócsomót. Most szólal meg csak marokba mászó, siket kappanhangján:

— Nohát, kendnek meg mi faslett? Következik a „tényálladék” bőbeszédű ismertetése, melyből nagynehezen kihámozódik, hogy a derék jogkereső foglalkozására nézve afféle vásározo marhakupec. Lelkiismeretét ez idő szerint egynémely „pakszusok” — gyengébbek kedvéért: marhalevelek — hamisításai miatt háborgatja a Tekintetes Királyi Törvényszék. Ennek hatékony „orvoslására” kiván jogvédő balzsamszirt.

A minden hájjal megkent ravasz fiskális pompásan megjátszott műharaggal horkan fel:

— Mit képzél kend, vén zsvány, kupci-hér, kapcabetyár? Azt hiszi tán, hogy rongyos harminc pengőért két szalmaszálat is keresztbe tesz? Fizet kend most rögvést ötven pengő forintot... Különben a börtönben rothad el!

Az elképpedt kupec vakarja a tarkóját, sokalja, de mégis leszúrkolja a még hiányzó bankókat. Szomorúan köszön és tétovázva távozik.

Nem állhattam szó nélkül:

— Bátyám! Nem sok ötven forint egy ilyen bagatel bűnügyért?

A vén róka fölényesen mosolyog:

— Ne taníts engem, öcsém! „Tudja Pál, mit kaszál.”

Ez kedvenc mondása volt.

És valóban jól kálkülált. A kupecet sikerült valamelyes fortéllal kitisztáznia. Ez aztán megveszerte híresztelte:

— Ha pedig kentek bajba kerülnek, csak Udvardy fiskális urhoz forduljanak. Igaz, hogy ötven pengőforinton alul szóba se áll az emberrel, de osztán ki is szabadítja a csávából, ha ötven ördög rángatja is vissza.

Ettől kezdve a környékbeli „ütődött emberek” a köszönéssel együtt az ötven pengőt is szó nélkül leszúrták. A tekintetes úr tehát még a süketiségét is busásan kamatoztatta.

Hiába no! „Tudja Pál, mit kaszál.”

Ha szinte kísérteties volt Udvardy Pál úr határtalan kapzsisa — legalább is akkora méreteket öltött legendáshírű fősvénysége. A dugzagad városatyja foltos cipőben járt, zsiros kalapot és kopott ruhát viselt. A rozsdás patkószegét is felszedte az utcán és otthon gondosan elraktározta. Gyűjtötte üres gyufaskatulyát, orvososágos üveget, elhasznált írótollat s efféle haszontalanságok egész özönét. Mindezt pedig cél nélkül, csupán a birtoklás féktelen vágyának ösztönzésére. Embertársaitól valóssággal megirigyelte a keservesen szerzett rész-

Négy fontos,

Önt érdeklő könyv!

Ludalt, bokasüllyedés és egyéb láb-fájdalmak megelőzése és gyógyítása 65 lei

Visszeres láb, a visszértágulat megelőzése és gyógyítása 57 lei

A reumás bajok házi kezelése 90 lei

Ischiás és deréktájás (Hexenschuss, Lumbago) megelőzése és gyógyítása 65 lei

E négy — laikusok számára rendkívül fontos és nagyjelentőségű — mű szerzője

Engländer Árpád dr. szakorvos

Megrendelhető könyvosztályunknál.

Olyan heves fejfájása volt, hogy azt hitte megbolondul

Kruschen kura teljesen meggyógyította

Miután néhány évet a trópusi országokban töltött, e sorok írója gyomorhajjal tért haza, rettenetes fejfájással és egészségtelen hájfelesleggel. Olvassa el levelét és látni fogja, hogyan fogyott 16 kilót és mindezt ugyanazon szer, a Kruschen só révén:

„Rettenesen kövér voltam, ami miatt egész szervezetem szenvedett. Gyakori májgörcsöim voltak és a fejfájásom olyan heves volt, hogy azt hittem, megbolondulok. 103 és fél kilót nyomtam. Elkézdtem Kruschen sót szedni és mintegy 10 vagy 12 nap múlva állapotom erősen javult. Majam egyáltalán nem fáj, sokkal fiatalabbnak és tetterősebbnek érzem magam, a fejfájás teljesen elmúlt. Tegnap mértem magam és legnagyobb örömmre megállapítottam, hogy mindössze 87 és fél kilót nyomok.” — M. A. L.

A fejfájást leginkább a rossz gyomor okozza és a testben felhalmozott meg nem emésztett anyagok. Kruschen só eltávolítja ezeket a mérgező anyagokat, megakadályozza felhalmozódásukat és enyhíti a fejfájást; a hatás azonnali és állandó.

A Kruschen só az ország minden gyógyszer-tárában és drogériájában kapható. Nagy üveg 95 lei, kis üveg 60 lei.

garast s cselédei járandóságait is csak akkor fizette ki, amikor már vasvillával fenyegették meg.

Ilyen rendszer mellett csak természetes, hogy amily mértékben az összeharácstott vagyion gyarapodott, — éppúgy szaporodott az ellenségek száma. Pál úr hovatovább a köztulalat célpontjába került. Még a báránylelkű Könyves Tóth István nagytiszteletű úr sem állotta díszes, úri társaság előtt így nyilatkozni felőle:

— Higyjétek el, atyámiai, hogy Isten Öszentfelsége minden alkotása tökéletes. Imé, Udvardy Pált is elhívta vala e földi életre, hogy példaadással legyen az emberi nemzet előtt: mily ocsmány bűnök fertőzhetik meg Krisztus Urunk elbitangolt követőinek lelkét...

Mi sem természetesebb, minthogy Udvardy még aznap értesült a pap lesújtó szavairól. De nem nehezelt miatta. Ravaszul mosolygott ritkás bajusza alatt s csak ennyit dünyögött:

— A vén „vaskalap” fecseghef, amit akar. „Tudja Pál, mit kaszál.”

Ez a mondás már az egész hajdudföldön szállóigévé vált. Mindenki sejtette, hogy valami titokzatos tervet takar. Am senki sem látott bele a Pál úr kártyáiba.

Egy nap azonban váratlan esemény történt. A bővérű öreg urat szélhűdés érte. Agynak esett s virradatra kiszenvedett. Végrendeletét már a délelőtti folyamán hivatalosan felbontották. Ebből pedig kiderült, hogy az agglényi életet élő Udvardy Pál hata:mas vagyionát utolsó fillérig az „Egyetem Alap”-nak hagyományozta, diákjóléti célokra.

„Mi vagyunk a bűnökben fogant mult, — az ifjúság pedig a tiszta, becsületés jövő szent ígérete. Minden szeretetünk, minden tudásunk, minden földi javunk legyen hát az ifjúságé, melynek lelkében új reménykedések harmatos palántája zöldül.”

A testámentum híre messzeföldre eljutott. A közvélemény egyszerűben megváltozott. Az elköltözött hűdög homlokát az elismerés és hála borostyánkószorujával fonta be. Egy feles élet különös titka derült ki: Udvardy Pál évtizedeken át szenvedte önként vállalt megadással társai jogosnak látszó gyűlölködéseit és megvetését, hogy sirba szállván, igazán jót tegyen, nagyot maradandót alkothasson. Vég-tiszteletételen a város apraja-nagyja megjelent. A gyászbeszédet Könyves Tóth István nagytiszteletű esperes úr e szavakkal vezette be:

— Eljöttem, hogy vádoljalak, megvédjelek, megáldjalak.

Az iroda leltározása alkalmával sárgult papirszelvényekre akadtam. Nézem az írást: versek. Az öreg tekintetes tehát titokban a műszakkal is nyelgett. Nyilván a rímes sorokban talált üdítő lelki mannat. Az apró költemények között akad néhány igen csinos. Az egyik különösképpen sikerült népdal-utánzat. Minden versszak végén pajkoskodva csendül fel a refrén: „Tudja Pál, mit kaszál.”

KERESZTREJTVÉNY

2. (245.) szám.

Beküldte: Zakariás I. István

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105
106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120

Beküldendő: 1. vízszintes és 1. függőleges és a ny ilirányu sorok és a 27. és vízszintes és nyilirányu vora.

Dátum: január 20

Vízszintes sorok:

1 Hitler nemet vezérkancellár nemrégiben Nürnbergben nagy beszédet mondott katonáinak melyben az újlag naggyá lett Németországot és a német katonák hősiességét emelte ki. „Ma már a nemzetem és hadseregem bizva alapon áll — mondotta Hitler — s lehet, hogy a kommunizmus ellen sorompóba kell lépünk, s tudom azt is, hogy az én katonáim sohasem lesznek gyávák. Mi, németek, nem tűrhetjük meg, hogy Moszkva uralja Európát. Már pedig...” Nyilirányban és folytatva a 23-on. 16 Feszélyezés franciául. 17 Ex királyné. 18 Isten szánszkritül (ékezet nélkül). 19 Régi. 20 Fordított kettős mássalhangzó. 21 Beis5 ezerve a székelynek. 24 Falusi leánynev. 26 Voigában van. 27 A 28-on megtörve. Credonk a kommunizmus elleni győzeletről. 29 Dál szél. 31 Molekulád. 33 Kar... 34 Vízvázó távirtda nyolven. 35 A mozgás előidézője. 36 Sertés gerinc. 37 Hagyd németül. 40 Szemle részlete. 42 Nehezlet. 45 Vissza: csonka névelővel. ház része. 47 Szólitáná. 48 Vissza: értékes faragott gyöngy. 50 Vissza: 1. Hattyu nagyságu madár (kipusztult). 2. Ener-vált franciául. 52 Tengeri emlős. 53 Vissza: A tehénevemesség fél ideje. 54 2000 létezik e'ltte római számmal. 55 Ilyen a detektív regény. 56 Férfi név. 57 Alacsony franciául. 58 Összevont német prepozíció. 59 Vissza: Nő felesége. 60 REI. 62 Got keverve. 63 Szellemes. 64: 1. Kees keverve. 2. érc. 65 Több budapesti orvos tanár neve. 66 RAU. 67 Vissza: Ital. 70 Egri labdarugó egyesület. 72 Vissza: idegen birtokos névmás. 73 Pécska részlete. 75 Egyik lakatos, másik szabó számszám. 77 Ital + számrövidítés. 79 Ezinültiz része. 80 Vele szemben, hibás helyesírásal. 82 Guny, németül. 84 Könyörög. 85 Régi hasadék. székely tájszóval. 87 Házard, francia szerencsejáték. 89 Tekék páratlan betűi. 90 Erős vágyódás. 91 Kiválasztott módon franciából alakított szóval. 93 Nehéz rá támaszkodni. 94 Spanyol szent 95: 1. Nyelvtani fogalom. 2. falusi hivatalnok kérdés formában. 99 Ékezettel: kiténtetés. 100 A keresz-

tények nemcsak hisznek, hanem biznak is az... 105 Német személynév. 107 Vagyoniilag ez nyomorúságos helyzetben van. 108 Régi apró pénz. 109 Szent Pál neve. 111 Mohóság, németül. 112 ...oid. 113 Földalatti üregben lakó ragadozó emlős.

Függőleges sorok:

1 Egyik jónévu pesszimista líráju költőnk monogramja és arany mondása (Nyilirányban). 2 Vissza: bizánci császárok neve. 3 Egymást követő mássalhangzók. 4 Kikunyorál. 5 Az ártatlanság szimbóluma. 6 S-sel: bősé szervüket. 7 Mutató névmással férfihang. 8 Zuáv része. 9 Okkultistaerő. 10 Köhögés ellen hasznos cukorka 11 Utolsó betű nélkül: adófelügyelő. 12 Az eunuchok tisztsége volt a... 13 I. Tiszt. 2. Keresztfelirat, egyik fele. 14 Hún vezér. 15 Sport műszó. 22 ...mbor 25 Menjetek, latinul. 27 A kommunizták rémei. 28 A vissz. 27. folytatása. 30 Fordított névelő. 32 Fonetikus betű. 38 Vissza: Huszár vezényszó. 33 Latin feltételes kötőszó. 40 Folytatva a 41-en: Hitler a nürnbergi szótárában ezt is mondta: „Mi a békét és nem a háborút akarjuk, de a megfélemlítéseket nem tűrjük, mert... 43 Vissza: újságolás. 44 Korzika részlete. 46 Vissza: Római nád. 49 Latin tanárom szokta mondani a szomszéd tanárnak: „Maga nemcsak buta, hanem...” 51 Férfinev, de görög istennő is. 53 Alkatta 58 Duplázza: híres színész név. 61 Vissza: hal is, nem is. 63 Vissza: Ma már nemcsak hivatalnoknak; hanem hamisan is esküsznek az. 71 Pozsonyi származásu német fizikus, egyetemi tanár (előül a keresztnév.) 74 Utolsó... (szentség). 76 Vissza: harangöntődjéről híres olasz város. 78 Szokás szerint klasszikus nyelven. 81 Esedéksér részlete. 83 Pa... közfoglás. 86 Könyvü idegenszóval. 88 Vissza: Madár. 90 Vissza: 1. Hasznos nővény. 2. Energia távirtda nyelven. 92 Ékezettel: ma már egészen rossz osztályzat. 93 Katinka fejlődik. 96 Év szaka. 97 Spanyol folyó (fordítva). 98 Vissza: Goethe drámája. 101 Idegen szín. 102 Régi pénz. 103 Abel páros betűi. 104 Napoleon el-

60 számúzetési helye. 106 Francia patkány. 108 Csillagkép neve. 110 Két magánhangzó. 114 Szólagában van.

Az 1936 december 25-én közölt 50-ik számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

1. vízszintes sor: Fényveddel igazgass. 28. vízszintes sor és a nyilirányban következő függőleges sor: A vágyaidat fékezd, a nehézségeidet türd és a kötelességeidet tedd. — A 39. és vízszintes és a nyilirányban következő sorok: Születeimtől fogva te oltalmaztál óh Istenem.

Az 50-ik keresztrejtvényünket helyesen megfejtették:

Zonda Magdolna, Patyánszky Erzsébet, Rokk Ferenc, Mészáros András, Babilon András, Verébi Kató, Sárga Jenő, Páll V. Géza, Páll Elnő, Turóczy Lenke és Rosta Béla.

A jutalomkönyvet Mészáros András nyerte meg. Elküldöttük.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavankint 3 lel, vastagabb betűvel 6 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lel. (A 41ástkeresőknek 33 százalék kedvezmény). Cím a kiadóban 10 lel.

Adás-vétel

Ritka alkalom:
4 szoba, fürdőszobás ház vételére Oradeán. Orvosi rendelőnek kintű. Nagy könyvek orvos nélkül. Nagy kertés, jó épület. Haus Gierling, Sighisoare, Unirii 25.

Bucurestiben

biztos existenciájú magyar penzió napi 100-140 vendéggel, betegség miatt sürgősen eladó. Cím a kiadóban.

Keresek

megvételre jó karban lévő monopól k5-rómit Oradea, Str. Craiui 9.

Egy jó vaskályha

olcsón eladó. Erdeklődni lehet Oradea, Str. Renasterei S. Nilgestelep, Lantos.

Gyomórégés,

és gyomorsavtúltengés, emésztési zavarok, epébaj ellen biztos hatású a Magotin gyomorpor. Ára 60 lel. Lerakat: Csanda gyógyszerár Oradea.

Eladó

hentéseknek egy töltő gép. Tóth. Oradea, Str. Vasile Conta 4 szám.

MAGAS

árért veszek aranyat, ezüstöt, brilliántot bármilyen mennyiségben. HERBST ékszerész Oradea, Bnl. Regele Ferdinand No. 3.

Alkalmazás

Gépirót

azonnal alkalmazok. Dr. Bozsodi ügyvéd, Oradea, Str. Pavel 17.

Magános

fiatal asszony vidékre házvezetőnőnek elmenne. Oradea, Str. Simion Bărnău 22.

Mindenes

jó fizetéssel, azonnal felvétetik. Oradea, Str. Matei Corvin 1. emelet

Gyermekszerező

mindenes felvétetik jó bizonyítvánnyal. Cím: Str. Sztaroveszky 17-a.

Kávéházakban, vendéglőkben kérje mindenütt a „MAGYAR LAPOK”-at.

Fiatal,

jó munkás cukrász segéd, állást keres. Vidéken is. Cím a Molnár cukrászdában, Oradea, Bul. Regele Ferdinand No. 26.

Különféle

Menyasszonyi

kelengyét, pijamát és mindenféle fehérnemű varrást, javítást vállal. Vidékre is elmegy. Sámsony Erzsike, Oradea, Str. Petru Rareș 1—a.

Inzestraz Consolidare

kölcsönkötvények, adóbonok adás-vétele, szelvények beváltása Agrár Takarékpénztárnál, Oradea.

Fajtiszta

harci kanári madarak és 14 levelű filodendron eladó. Oradea, Str. Olteanu 8. szám.

Lakás

Szövőüzemnek

alkalmas helyiségek kicé. Tóth. Oradea, Strada Nic. Zsiga 52.

Szuterén

helyiség kiadó, kiválóan alkalmas raktárnak vagy műhelynek Oradea, Piata Regina Maria 3. Értekezni lehet délután 2—4-ig.

3 szobás

modern lakás, áthelyezés miatt azonnal kiadó. Oradea, Strada Oltenia 15 szám.

Kiadó

szép butorozott parkettes szoba, hivatalnoknak vagy magános úrnőnek alkalmas. Oradea, Str. Stramba No 2.

Kiadó

1—2 szoba butorral 1 vagy 2 személy részére, vagy házaspárnak, esetleg teljes ellátással fürdőszoba használat. Oradea, Bulv. Reg. Ferdinand 26. szám.